

En Joan Collado i Castillo, rabassaire d'Estat Català

L'hivern de 1936, el decret d'amnistia posterior a la victòria electoral del Front d'Esquerres dona la llibertat als gelidencs empresonats a la Model; el retorn dels presos polítics es produí el dia 22 de febrer: "A un quart de deu d'aquest matí s'ha format una gran manifestació de ciutadans de la vila que han volgut homenatjar a la seva arribada, l'alcalde popular, senyor Joan Bertran, i els seus companys..." Un dels alliberats era en Joan Collado i Castillo; amb diverses fonts escrites i, sobretot, amb les informacions orals aportades pel seu germà petit, Manel, hem reconstruït la seva interessant biografia. El cens de 1936 informa que era un "pagès eventual" de 26 anys d'edat, nascut a Castell de Villamalefa, a la comarca castellonenca de l'Alt Palància. Era solter i vivia al barri de Sant Salvador, amb la mare i dos germans més joves que ell; el pare havia mort l'any 1928. En Joan era rabassaire de dues finques propietat de Can Bargalló. La mare, Encarnació, i el segon germà, Lluís, treballaven d'obres paperers a Can Guarro. De bon matí, la mare deixava el més petit dels germans a "ca la mestra" del barri de Sant Salvador, per anar a treballar a la fàbrica; anys després, el Manel anà a les noves escoles nacionals de Can Valls. En aquells anys l'únic pont que hi havia per anar a peu del barri a Gelida era l'estret pont de ferro del ferrocarril; carros i animals havien de creuar directament per la llera del riu Anoia. En Joan Collado era un membre actiu d'Estat Català. Sembla que a casa tenia un petit taller on fabricava,

d'una manera casolana, punys americans que després portava a Barcelona per a lliurar-los al partit. Durant la revolta del Sis d'Octubre, fou un dels gelidencs que pujaren als camions requisats que havien d'anar a Barcelona a prestar l'auxili que el conseller de Governació, Josep Dencàs, demanava per ràdio. Fracassada la insurrecció, en Joan tornà a casa com si res no hagués passat. Al cap d'uns dies, però, quan estava treballant a la vinya, a mig matí, es presentaren dos guàrdies civils que, a falta de manilles, li lligaren les mans amb filferro. Algú els havia menat fins allí. De res serviren les súpliques i els crits de la mare que, assabentada, deixà la fàbrica i anà corrents a l'estació, on els guàrdies i el detingut esperaven el tren cap a Martorell. De Martorell al jutjat de Sant Feliu, on restà detingut uns dies; després fou empresonat al vaixell Uruguay, ancorat al port de Barcelona. Jutjat i condemnat a tres anys a la "causa núm. 430 de 1934", ingressà a la presó Model, on rebia freqüents visites de la seva mare.

Amnistià al febrer de 1936, tornà a Gelida, on al cap de pocs dies el metge Galés li diagnosticà tuberculosi, prou greu com per haver de deixar el treball a la vinya. El Ple municipal de 15 d'abril de 1936 acordà socórrer amb 50 pessetes "la família de Joan Collado Castillo que està greument malalt"; poc després, el Ple de 20 de maig acordava que l'hospitalització del malalt a l'hospital de Vilafranca del Penedès fos a càrrec de l'Ajuntament de Gelida. Quan esclatà el cop d'estat militar i co-

Joan Collado i Castillo,
rabassaire d'Estat Català

mençà la guerra, en Joan no es movia del costat d'una ràdio Philips, escoltant com a Barcelona es formaven columnes de milicians que es dirigien cap al front d'Aragó. Sofria de no poder-hi participar i es preguntava "per què havia de morir en un llit" i no lluitant. Un dia desaparegué de casa i l'hagueren de convèncer, a la mateixa estació de ferrocarril de Gelida, perquè tornés. Va morir de tuberculosi a l'agost de 1936, a l'edat de 26 anys. El dia de l'enterrament (7 d'agost) van penjar, al barri de Sant Salvador, una gran bandera estelada, d'uns cinc o sis metres de llargada; un extrem de la bandera el lligaren a un dipòsit d'aigua que hi havia sobre Cal Galceran, l'altre en un arbre del carrer. Hi assistí molta gent, destacant la

a la pastisseria del poble en mig d'aquell sidral? Caminant, foren traslladats a Barcelona i els van concentrar a l'Arc de Triomf. Allí es crearen diversos grups de presoners; en Manel Collado s'afegí a un grup que, després de fer nit a la Societat Coral de Molins de Rei, es dirigí a Martorell. En passar pel centre de la vila, en Manel es va tapar la cara per evitar ser vist per la seva núvia que ignorava aquella "aventura" del seu xicot.

A Martorell foren conduïts a Can Bros, una fàbrica tèxtil abandonada, on s'afegiren a altres grups de presoners. Eren molts, tancats a l'interior de la fàbrica, vigilats per milicians falangistes de Martorell. No hi havia cap tipus de lavabo ni comuna, i la brutícia s'acumulava a l'interior; amb

Dues imatges d'en Manel Collado i Castillo. A l'esquerra, quan tenia 18 o 19 anys, al començament de la postguerra. A la dreta, en una imatge actual

aquests arguments, en Manel Collado aconseguí que un falangista el deixés sortir per anar a fer les seves necessitats. "No tardis", li digué. En Manel fugí cap a Gelida,

caminant per la via del tren, de matinada; els camins eren llocs insegurs i, a més, els ponts havien estat dinamitats. La mare, esgarriada, li obrí la porta de casa. ☹

José Luis Rodríguez i García

Sergent cap de la Policia Local

Coneguem la nostra Policia Local

Benvolguts gelidencs i gelidenques: aquest any, tot aprofitant la publicació del tradicional programa de Festa Major, des de la vostra Policia Local, volem comentar-vos l'esforç que fa la Regidoria de Governació del nostre Ajuntament per modernitzar-la i avançar en tots aquells aspectes que ens permetran aconseguir els objectius d'aquest cos policial tan proper a la ciutadania: la millora contínua de la professionalitat, l'eficàcia, l'eficiència i la qualitat de servei.

En la nova era de les policies locals, en la qual es destaca la consideració de la policia com un servei públic dirigit a la protecció de la comunitat, mitjançant la defensa de l'ordenament democrà-

tic, s'obre una nova etapa enfocada a la millora de l'accessibilitat dels nostres serveis i a l'intercanvi d'informació amb els nostres ciutadans, per tal que puguin plantejar i exposar els seus problemes i ser resoltos des de cada Regidoria. La Policia Local de Gelida ha sofert un canvi molt profund. Canvi encaminat a aconseguir aquests objectius: identificar les necessitats dels gelidencs i gelidenques i donar-los solucions. Això ha comportat una modificació de totes les seves estructures.

Us convidem a participar activament en aquest procés i al mateix temps volem donar-vos a conèixer la vostra policia.

La Policia Local és un servei de l'Ajuntament, integrat dins la Regi-

doria de Governació, que ofereix prestacions directes a la ciutadania i que obre una via de comunicació immediata amb l'Administració Local gràcies a la seva presència continuada al carrer. Actualment la Policia Local de Gelida compta amb 10 agents, un d'ells el cap, i una auxiliar administrativa, els quals, distribuïts en tres torns que cobreixen els 365 dies de l'any, donen resposta a totes les demandes ciutadanes. La modernització del cos s'ha produït a tots els nivells, equips informàtics, material de seguretat, etc.), formació, vestuari, renovació de les dependències i nous sistemes de gestió dels recursos.

La missió del servei de la Policia Local és donar resposta a les de-

Nou vehicle patrulla

mandes dels ciutadans i ciutadanes de Gelida, traduïdes en una millora de la qualitat de vida, tot desenvolupant les funcions legalment establertes. La implicació social, la proximitat a la ciutadania i el desplegament territorial, amb la Policia de proximitat, són les eines per a garantir el coneixement òptim de les necessitats de les persones de la ciutat i la qualitat de la resposta que se'ls ofereix.

La Policia Local, com a element bàsic del sistema de seguretat pública i segons les tasques assignades a la Llei Orgànica de Forces i Cossos de Seguretat i a la Llei de Polícies Locals, actualment distribueix les seves tasques en quatre grans àrees: Seguretat, Administrativa, Circulació i Assistencial, totes les quals sumen un total de 500 tipus de serveis diferents, de tal manera que aquesta diversitat obliga a incidir molt intensament en la formació i els protocols de treball, per tal que tot-hom pugui dirigir els seus esforços cap al mateix objectiu.

A banda d'aquestes quatre grans àrees la Policia compta amb diferents unitats: policia de proximitat, monitors d'educació viària, àrea d'atenció al ciutadà, etc.

Les principals línies de treball de la Policia Local són:

- La proactivitat, per a actuar sobre l'origen dels problemes, avançant-s'hi.
- La prevenció, per a intentar evitar aquelles situacions i problemes que pertorbin la vida de la ciutadania.
- La resolució de problemes, quan cal actuar directament en situacions de con-

flicte, en defensa dels drets de la ciutadania i la convivència cívica.

A continuació us oferim un resum dels serveis que realitzem:

Assistència a persones. Resolem, de manera circumstancial o definitiva, una situació puntual que representi un problema sobrevingut per a un ciutadà i, també, oferim la informació pertinent i canalitzem la solució del problema davant l'organisme o institució que presumiblement pugui resoldre'l (auxili a persones, ajut en accidents, contingències i avaries greus, informació, etc.).

Atenció a menors. Custodiem i posem a disposició dels pares o del centre escolar els menors que siguin localitzats en situació d'absentisme escolar. També ens posarem, si cal, en contacte amb Serveis Socials per comunicar aquesta situació i facilitar-los el seguiment dels menors.

Assistència a víctimes de delictes i maltractaments. Oferim a les persones que han estat víctimes de delictes informació i assessorament, i les adreçem, quan és convenient, a altres serveis de l'Ajuntament on poden gaudir d'atenció més especialitzada. Tenim una consideració especial per a les dones i els menors víctimes de maltractaments.

Mediació en conflictes. Intervenim, a petició de les parts implicades, en actes de mediació per tal de resoldre conflictes entre veïns. Donem assessorament i informació a totes les parts, per tal d'arribar a una solució positiva del conflicte. En cas que sigui necessari, es fa la denúncia o l'acta corresponent.

Informació telefònica i presencial. Fem, com a servei d'assistència permanent, una tasca informativa notable, oferint a la ciutadania, de forma presencial o telefònica, informació sobre qüestions d'àmbit policial. En fer-la, a més, obrim canals per a rebre els suggeriments, les peticions i les queixes dels ciutadans i ciutadanes.

En cas que l'assumpte no sigui competència de la policia us adreçarem al departament de l'Ajuntament o estament competent. Oferim un tracte amable, diligent i respectuós a totes les persones. La infor-

mació que oferim és veraç i fidedigna. També garantim la confidencialitat de totes les dades de caràcter personal.

Peticions i queixes per escrit.

Responem, verbalment o per escrit (segons les característiques de la petició o queixa), les peticions o queixes que ens feu arribar.

Trànsit. El control i la regulació del trànsit, i el control de vehicles i conductors, és una de les eines bàsiques per afavorir l'ordre i la seguretat a la via pública, tant per a vehicles com per a vianants, i per a afavorir la mobilitat de la ciutadania i el transport públic. Les intervencions en aquest àmbit són de caràcter assistencial, sancionador i, sobretot, preventiu. Actuem en accidents de trànsit donant assistència a les víctimes i implicats. Quant a la prevenció, realitzem controls de trànsit en diferents horaris i llocs de la ciutat. Controlem el compliment de la normativa que regula velocitat, contaminació acústica, elements de seguretat (casc, cinturó, etc.), infraccions dinàmiques (stops i d'altra senyalització, etc.), documentació de conductors i vehicles (permís de conducció, assegurança, ITV, etc.) i conducció sota els efectes de begudes alcohòliques o drogues. Anualment elaborem un calendari per tal que les actuacions responguin a la planificació i es prioritzin d'acord amb les necessitats de seguretat viària i amb les característiques de la via pública.

Protecció a les escoles. Destinem una dotació a regular el trànsit en hores d'entrada i sortida (matí i tarda) durant tot el curs escolar, en els centres escolars amb accessos conflictius.

Educació viària. Posem a disposició de les escoles de la ciutat un programa d'educació viària que anirem impartint, segons les peti-

Fent educació viària

cions, en els centres escolars.

Retirada de vehicles abandonats. En cas de vehicles abandonats, la retirada es fa dintre dels supòsits recollits a la normativa vigent.

Policia administrativa. Una part de l'activitat policial es basa en el control de tot un seguit d'activitats econòmiques i en la intervenció en matèria de convivència ciutadana (policia administrativa): control d'establiments, d'obres, d'animals, i del medi ambient; vigilància del compliment de lleis, reglaments, ordenances i bans municipals.

Controls. Realitzem periòdicament i de forma coordinada amb altres serveis municipals campanyes de sensibilització i control relacionades amb diferents aspectes de la tasca de policia administrativa. També es fan controls amb motiu de denúncies ciutadanes. Traslladem les actuacions realitzades al servei de l'Ajuntament o de l'Administració amb competències en el tema.

Protecció a actes culturals i esportius. Protegim amb la presència policial necessària (d'acord amb el criteri fixat per la Prefectura)

tots els actes en els quals es demani la nostra presència, sempre que hagin estat autoritzats pel servei competent de l'Ajuntament.

Seguretat ciutadana. Fem intervencions dirigides a evitar la comissió d'actes delictius, i, si s'han produït, iniciem els esbrinaments pertinents per a la detenció del/s autor/s en coordinació amb els altres cossos de seguretat, per tal de garantir el lliure exercici de les llibertats dels ciutadans.

Heu pogut comprovar la gran diversitat d'activitats que realitza la vostra policia, i per això, amb motiu de l'increment de la demanda de serveis, any rere any, paral·lelament també hem d'incrementar el nivell d'efectivitat del servei.

Aquesta diversitat fa que la funció d'aquest servei sigui molt complexa i obligui que un policia hagi d'intervenir en tot tipus de demanda.

Rebeu una afectuosa salutació, tot esperant que aquest article serveixi perquè ens conegueu millor, recordant-vos que continuarem vetllant perquè gaudiu d'una bona Festa Major. ☺

Alfred Mauri

El nucli medieval de Gelida

Figura I. Imatge parcial d'un plànol de Gelida de 1860, representant la zona a l'entorn de la plaça de l'Església (Arxiu Municipal de Gelida)

Tot i que avui, quan parlem de Gelida, la identifiquem urbanísticament amb el conjunt urbà de majors dimensions, quan ens referim a l'època medieval ens cal situar-nos en una perspectiva totalment diferent.

El centre polític del moment era el castell de Gelida, al costat del qual s'aixecava l'edifici de l'església parroquial, documentada des del 998. Molt probablement una part del recinte era destinat també a acollir un reduït nucli de poblament. No coneixem bé si aquest es va consolidar, però sí sabem de l'existència de diversos punts de poblament agrupat i esglésies dins el terme del castell.

El castell de Gelida s'esmenta per primera vegada en la documentació el 945. En la mateixa data trobem ja la menció de l'església de Sant Llorenç d'Hortons i el 998 la de Sant Pere del Castell. El 1080 s'esmenta la de Sant Joan Samora.

Fins fa relativament pocs anys es considerava que la capella de Sant Miquel, situada en l'espai que avui ocupa l'actual església parroquial, bastida el 1871, era obra del segle XIII, ja que la primera menció documental coneguda era de 1238.

De fa pocs anys es coneix una nova referència documental,¹ que dibuixa uns orígens més antics per a aquest nucli, que es remunten a l'any 1061. Concretament el document correspon a una convinença entre Miró Onofred i Geribert, per la qual el primer promet fidelitat al segon, senyor del castell, per la castlania del castell de Gelida.

La *convinença* és un tipus de document habitual en aquella època, quan les relacions feudals són ja ben implantades. Així, en aquest cas, veiem com Geribert concedeix la castlania de Gelida, és a dir, encomana el castell i la defensa del territori a Miró. A canvi, Miró ha de complir un seguit d'obligacions, que són les que assenyalava el document. S'ha d'estar al castell, defensar-lo i prestar a Geribert host i cavalcada, és a dir, allotjament i suport militar quan aquest li ho requereixi. La part del document que aquí ens interessa remarcar és la que indica que, en cas de guerra, si Geribert es troba al castell, Miró s'haurà d'estar a l'església de Sant Miquel d'aquesta vila.

Així el document és prou clar. El 1061 Gelida diferencia clarament el castell i l'església de Sant Pere, de la qual no es diu res al document, de la vila i església de Sant Miquel.

En la configuració del territori de Gelida es fan evidents dues fases. La primera i més antiga, dins el segle X, correspon al moment d'afermament de l'autoritat comtal en aquesta àrea, conforme la franja de contacte amb el món musulmà es desplaça cap el sud i es consolida una línia de fortificacions. A aquest procés corresponen el castell, l'església de Sant Pere i la de Sant Llorenç d'Hortons.

A la segona meitat del segle XI les coses s'han transformat notablement. El poder comtal s'ha vist afeblit progressivament per la feudalització, alhora que observem el que s'ha d'interpretar com una redistribució i potser un augment de població. En aquest procés les esglésies hi

tindran un paper rellevant. És precisament al segle XI quan es defineix de manera clara, i en molts casos definitiva, l'ordenació parroquial del territori; és el moment en el qual veiem aparèixer nombroses fundacions de nuclis que després esdevindran pobles, que es desenvolupen a l'entorn de noves esglésies i a l'espai de les sagreres. Un terreny de trenta passes a l'entorn de l'església i que està protegit per l'església amb l'excomunicació de qualsevol que hi exerceixi violència o delictes.

No podem saber si a Sant Miquel s'hi defineix una sagrera, però el cert és que des d'aquest moment la capella de Sant Miquel exercirà una centralitat capaç de propiciar un nucli de cases al seu entorn, fins a esdevenir el nucli principal actual de Gelida, tot i que aquest és un fet que es consolidarà molt posteriorment, ja als segles XVII i XVIII.

L'estructura urbana de Gelida s'articula seguint l'antic camí provinent de Sant Llorenç d'Hortons cap al castell, que es correspon amb els carrers actuals del Pi, Major i Marquès de Gelida. Des d'aquí, seguia a través de l'actual carrer de Santa Llúcia i pel camí dels Grecs, cap al castell, enfilant el torrent de Sant Miquel, on enllaçava amb un altre camí que, també provinent de Sant Miquel, resseguia l'actual carrer del Carme. Just en l'indret on avui conflueixen els carrers Marquès de Gelida, Àngel Guimerà i Sant Llúcia, se situava l'anomenat coll de Sant Miquel que era, alhora, la cruïlla amb el camí provinent de Martorell, el qual seguia en part l'actual camí vell de l'Estació. És al costat d'aquest coll on el 1061 trobem situada la vila i la capella de Sant Miquel. A l'altre costat del camí, al segle XVI, s'hi bastirà la Casa del Senyor.

Figura 2. Representació sobre el parcel·lari actual amb indicació de l'àrea prospectada amb georadar (1) límit de les 30 passes a l'entorn de l'església (2), alineacions de possible origen medieval (3), planta de l'església de Sant Miquel (4) i possible emplaçament de les estructures originals més antigues de la capella (5). En gris s'assenyala el parcel·lari antic

La forma com s'esmenta Sant Miquel i el moment cronològic ens permeten interpretar que no s'està parlant simplement d'una capella, sinó que clarament hi ha un petit nucli de cases al seu entorn.

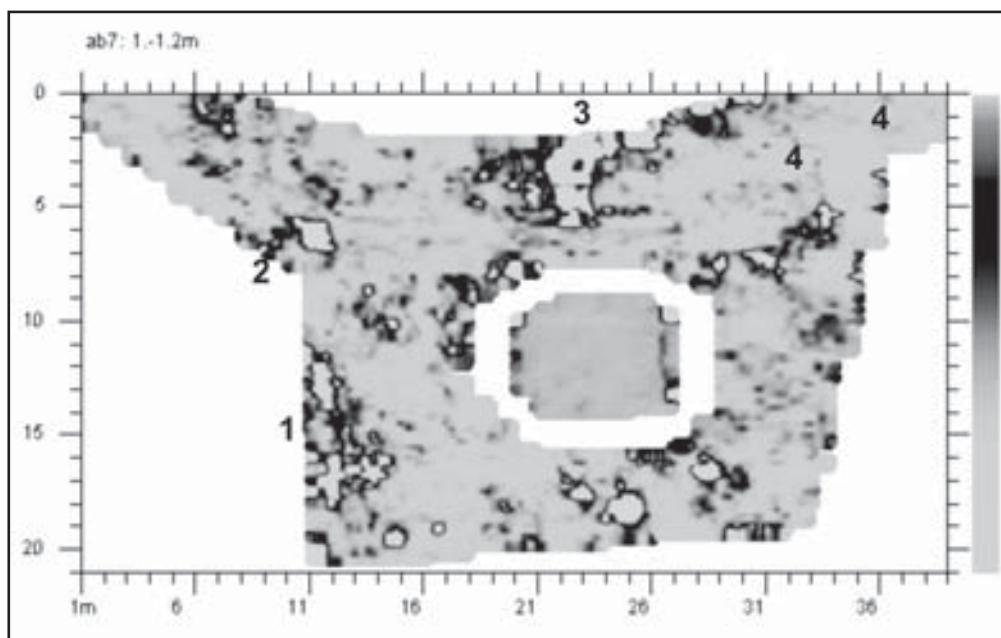
És possible avui detectar traces d'aquesta estructura urbana? Per respondre aquesta pregunta cal prendre en consideració primerament que la zona ha estat profundament alterada des de finals del segle XIX per la construcció de la nova església parroquial, a banda de les cases més modernes que han substituït les antigues, especialment des dels anys 1960 en endavant.

Les referències documentals que ens permeten alguna aproximació a les característiques de la capella de Sant Miquel es limiten a una descripció de 1845, publicada per Enric Carafi,² i a un plànol del nucli urbà, de 1860, que es conserva a l'Arxiu Municipal de Gelida. La part d'aquest plànol que mostra la zona que aquí ens interessa és la que reproduïm a la figura 1.

El plànol representa de manera aproximada l'estructura urbana del nucli principal de Gelida en aquella data, amb una precisió relativa. És de fet l'única imatge que tenim de la planta de l'església de Sant Miquel i de la distribució de les edificacions del seu entorn anteriors a la construcció de la nova església parroquial.

Aquesta informació l'hem traspasada a un plànol actual del parcel·lari urbà i de la traça viària. El resultat és el que es mostra a la figura 2, a partir de la qual exposarem la interpretació històrica, la identificació de les traces urbanes medievals i la relació amb els resultats de la prospecció geofísica amb georadar que va dur a terme a la zona l'empresa SOT Prospecció Arqueològica, per encàrrec de l'Ajuntament de Gelida. Al plànol s'assenyala l'àrea de la plaça i immediata, que ha estat objecte de prospecció.⁽¹⁾

Per la datació de la primera menció documental de la capella de Sant Miquel i pel context histò-

Planta amb la representació dels resultats de la prospecció amb georadar (imatge cedida per SOT Prospecció Arqueològica)

ric general, es podria considerar que hipotèticament Sant Miquel hagués donat lloc a la definició d'una sagrera. Hem traçat al plànol un cercle (2) que envolta l'església de Sant Miquel (4 i 5) amb la mesura teòrica que podria correspondre a la delimitació de la sagrera. Un aspecte sobre el qual cal cridar l'atenció és que l'orientació dels parcel·laris que se situen en una relació més immediata amb aquest cercle presenta una clara diferència respecte dels que s'allunyen. Dins el cercle assenyalem les sis orientacions bàsiques que es defineixen i que descriuen un hexàgon irregular (3).

Mentre el 1761 a l'entorn de Sant Miquel es documenten 17 cases i 77 veïns, el 1863 el nombre de cases és de 159 i el de veïns és de 715. Aquestes cases és clar que s'estenien no ja a l'entorn de l'església, sinó al llarg de l'eix del camí que configura el nucli urbà antic de Gelida, tal com mostra el plànol de 1860. No deixa de ser també significatiu el fet que el 1849 es fonguin dues campanes, que potser eren al campanar d'aquesta església, i que podrien ser indicatives d'aquesta hipotètica ampliació i reforma d'entre 1845 i 1860.

No sembla massa clar que el nucli de Sant Miquel s'hagi de considerar com una sagrera. encara que l'articulació urbana

giri a l'entorn de l'església. El fet que l'esment de 1061 s'hi refereixi com a vila, que en aquesta data es pot interpretar com a sinònim de poblament articulat urbanísticament, més aviat porta a deixar de costat aquesta opció.

Sigui com sigui, el cert és que la capella de Sant Miquel, amb totes les possibles transformacions posteriors, té el seu origen en època altmedieval, se situa sobre un turó immediat al coll que porta el mateix nom i que alhora és cruïlla de camins, i des del primer moment articula un espai urbà que l'envolta i és creuat d'oest a est pel camí principal. La situació i les dimensions de l'església primitiva i del cementiri que de ben segur hi estava associat, les desconeixem. A la *figura 2* hem assenyalat una àrea als peus de la planta de l'església (5) que podria correspondre a l'emplaçament d'aquest primer edifici, que en bona lògica estaria orientat a l'est i tindria l'accés al costat de migdia, obert directament a l'espai definit com a plaça i seguint així la pauta habitual per aquella època. Dins de la trama urbana actual es conserven encara les traces bàsiques que documenten tot aquest procés històric de la formació medieval del nucli.

En quina forma podem vincular aquest procés a les dades proporcionades per la

prospecció? Pensem que les estructures que assenyalen a la *figura 3* corresponen clarament a la fonamentació de les cases que delimitaven el traçat antic del carrer que accedia a la plaça des del sud i que descrivia un angle que avui ha desaparegut, però que veiem en el plànol de 1860 (1). Altres estructures es podrien vincular a alguna construcció situada a la zona central de l'espai que el 1860 apareix com a espai obert, ocupat avui pel carrer i per l'edifici de la rectoria (2). Per l'emplaçament i les característiques de la informació defugiríem pensar que es tractés de l'espai ocupat pel cementiri.

Hi ha unes estructures identificades més destacables per la seva potència que no és factible per ara identificar amb les restes de les esglésies antigues pel desconeixement que en tenim, però el seu estudi creiem que podria aportar dades rellevants (3).

Finalment cal destacar els dos

punts que semblen correspondre a cavitats o estructures similars (4). Una possible interpretació, documentada oralment, ens porta a pensar en les restes de la gruta subterrània que es diu que existia en aquest indret. La imaginació popular segurament exagera al parlar d'un túnel que comunicava l'església i la Casa del Senyor, però són força conegudes les grutes subterrànies que se solien excavar als soterranis de molts edificis per a ser utilitzades com a refugi però, fonamentalment, com a neveres i que se solen datar preferentment com del segle XVII i XVIII.

Una segona possibilitat podria ser que ens trobem davant de restes de sitges medievals, comunes en els espais urbans articulats a l'entorn d'esglésies.

Sobre la base del que hem exposat, esperem ara que la realització de les obres de remodelació de la plaça, atesos els antecedents històrics i els resultats de la prospecció

geofísica amb georadar, vagin acompanyades d'un seguiment arqueològic sistemàtic i de l'excavació necessària si es planteja el cas.

L'oportunitat que es presenta avui per a l'estudi dels orígens medievals de Gelida difícilment es repetirà en molts anys. Igualment també, des d'una perspectiva preventiva en relació a la planificació de l'execució de les obres, els indicis semblen suficients com per aconsellar la intervenció arqueològica.

NOTES:

- 1 FELIU, G.; SALRACH, J.M.; ARNALL, M.J.; BAIGES, J.; BENITO, P.; CONDE, R.; FARIAS, V.; TO, Ll.: *Els pergamins de l'Arxiu Comtal de Barcelona de Ramon Borrell a Ramon Berenguer I*. 3 vols. Barcelona, Fundació Noguera, 1999.
- 2 CARAFÍ MORERA, Enric (2003): "La Gelida del segle XIX, una curiosa descripció del patrimoni arquitectònic gelidenc, el 1845", a *Programa de Festa Major*. Ajuntament de Gelida. Pàgs. 67-71. ☺

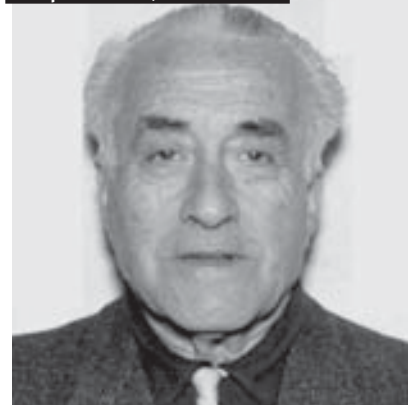
Enric Carafí i Morera

Els fons documentals del poeta Jaume Vila ja són dels gelidencs

Com a culminació a l'exposició i edició d'un díptic sobre l'obra del poeta gelidenc Jaume Vila i Pascual (1890-1969) presentada a la biblioteca que porta el seu nom, per Sant Jordi del 2005, la proppassada diada de Sant Jordi d'enguany, la filla del poeta, la Sra. Teresa Vila i Uiberni i la seva família, feren donació a la biblioteca de Gelida del seu valuós fons poètic, en molta part inèdit: obres de teatre, llibres, revistes i premsa.

Format per 20 caixes d'arxiu, 5 d'obra poètica, teatral i documentació personal i diversa de l'autor i 15 caps de llibres i publicacions, aquest fons, inventariat per qui signa aquest escrit durant la tardor i hivern de 2005-2006, serà custodiat per la biblioteca i restarà obert als estudiosos i paral·lelament es procurarà la seva edició i difusió per part del municipi tal com es reflecteix en el conveni signat entre les dues

Una de les darreres imatges del poeta Vila, vers el 1969

Aspecte del saló del Centre Cultural durant el parlament de donació dels fons. Foto Buch

parts. Precisament, una de les primeres accions, promoguda per la Biblioteca i el Centre d'Interpretació del Castell, serà la presentació d'un itinerari poètic basat en la seva producció.

Pel que fa a la documentació, els primers poemes d'en Jaume Vila són del 1910 i la primera obra teatral del 1916. En conjunt, aquest recull documental s'inicia a les darreres dècades del segle XIX i fineix vers els anys 1970. A part de l'obra poètica i teatral, hi trobem narracions, contes, novel·la i obres musicals basades en textos seus.

Aquest valuós llegat, segons diguérem durant l'acte del seu lliurament per Sant Jordi d'enguany, demostra a bastament la relació del poeta amb la cultura de la

La filla del poeta, Teresa Vila i Uiberni, en el moment de signar el conveni de donació a l'Ajuntament, davant l'atenta mirada de la bibliotecària Montse Julià, l'alcalde Francesc Rosell i l'Enric Carafi, autor de l'inventari d'aquest fons i conferenciant a l'acte. Foto Buch

seva època, especialment la de l'etapa noucentista.

En aquest sentit, volem deixar ben palès que en Vila estava rigorosament al dia com ho demostren els llibres de Riba, Salvat Papasseit, Maragall, Roig i Llop, Joan Maria Guasch, Ventura Gassol, Tomàs Garcés, Ruyra, Sagarra, etc, etc, procedents de la seva biblioteca. S'ha parlat algun cop, i potser malintencionadament, d'una certa carrincloneria en la seva producció. Res més allunyat de la realitat, i especialment a l'esguard de la seva millor producció plasmada en el seu únic llibre editat, *Hores rurals*, del 1931.

Cal recordar que el primer intent seriós i més o menys reeixit de recuperar l'obra d'en Vila, el féu en Francesc Carafi i Lloret, en publicar el 1981 el llibre *Jaume Vila i Pascual, poeta de Gelida*, amb pròleg i recull d'obra de qui signa aquestes notes i epíleg d'en Joan Clanchet i Puig, amic personal del poeta i també autor d'una colla de poemes.

Una darrera i interessant aportació al coneixement i divulgació de l'obra d'en J. Vila ens l'acaba de donar el cantautor vilafranquí Paton Soler, el qual ha musicat 64 poemes d'autors penedesencs plasmats en un CD titulat *Poemes del Penedès*, editat per Ràdio Televisió Vilafranca i enregistrat als estudis Trama de Badalona. Concretament, Paton Soler ha posat música al poema *Una estranya carretel·la*, amb molt d'encert. Aquest CD es troba a establiments vilafranquins des de Sant Jordi d'enguany.

Respecte a la temàtica de les 15 capses de llibres, es distribueix en poesia (molt nombrosa), teatre, novel·la, literatura, revistes diverses, política, història, gramàtica, religió i vària.

Tot el conjunt esdevé un llegat ric i variat que haurà d'ésser difós, estudiat i publicat en un futur que esperem ben immediat per part del nostre municipi. ◉

Núria Colomé Montull *Membre de l'equip redactor del POUM*

Créixer en qualitat. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Gelida (avanç de planejament)

Actualment Gelida es troba en el procés de revisió del seu planejament. El procés s'inicià l'any passat amb la convocatòria d'un concurs obert d'idees per a escollir l'equip redactor. Aquest concurs va ser guanyat pel nostre equip, el Taller d'Arquitectura i Territori. Des d'aleshores ens vam posar a treballar juntament amb els serveis tècnics del vostre Ajuntament per tal d'iniciar els treballs que actualment es troben en plena fase de redacció. El que ara us presentem és la primera part del treball, l'"Avanç de planejament" que amb la propera penjada a la web municipal dels resultats de la memòria participativa es podrà donar per tancada.

Necessitat d'un nou Pla

En els darrers anys la influència de l'àrea metropolitana de Barcelona supera clarament el límit de Martorell influïent de ple en l'Alt Penedès. El creixement residencial i industrial s'ha accelerat i en l'actualitat no resta pràcticament sòl urbà per executar.

Aquesta nova demanda pot desbordar un territori com el gelidenc, que destaca per l'equilibri entre una zona industrial a l'entorn de l'Anoia, una explotació agrícola que minva en nombre d'explotacions, però manté la seva

importància territorial, i una massa forestal que manté el seu estat de conservació.

Aquesta revisió del planejament no es pot plantejar en funció de la demanda potencial com a prolongació de l'àrea metropolitana de Barcelona. S'haurà de fer en funció de valors com la sostenibilitat del territori i el manteniment de les característiques tant naturals com dels diferents assentaments rurals i urbans. Alhora caldrà saber quin paper volem que tingui Gelida dins l'Alt Penedès.

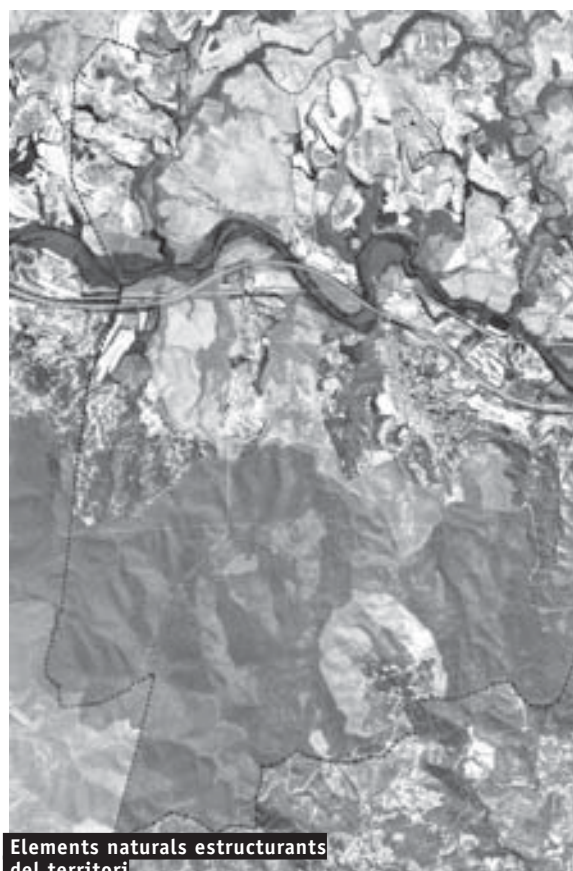
La necessitat d'aquesta revisió ve donada per l'esgotament del planejament actual i la necessitat d'establir noves pautes de creixement en funció de l'estructura territorial i natural del terme, i d'establir mecanismes que dosifiquin el ritme de creixement de manera que aquest pugui ser assimilat pel territori i per la mateixa població.

Situació actual: diagnosi

L'estructura territorial s'ha de basar en els elements naturals existents al territori: les masses boscoses (protegides pel PEIN d'Ordal i la Xarxa Natura 2000), els espais fluvials i els connectors biològics.

Els aspectes més importants a tenir en compte a l'hora d'analitzar la situació actual de Gelida són:

- Diverses infraestructures ter-

Elements naturals estructurants del territori

ritorials creuen Gelida generant un elevat impacte: AVE, AP-7, ferrocarril.

- Actualment se sumen propostes de noves vies d'elevat impacte: autovia Vilafranca-Barcelona, variant a la C-243b i una proposta de Pla Director Territorial, que travessen el territori sense adaptar-se a la seva morfologia ni proposar un servei que es pugui considerar de qualitat sobre el territori que travessen

- Les actuals carreteres de

Martorell - Vilafranca i Corbera - Sant Llorenç d'Hortons tenen millor adaptació al territori, però presenten evidents mancances de funcionament (creuen el nucli urbà de Gelida, el seu traçat no s'adapta a l'elevat trànsit que suporten...).

- Caldrà reforçar l'estructura camins per a la protecció i vigilància i el gaudi de l'entorn.
- La mobilitat al nucli es basa excessivament en l'eix carrer Major.
- Gelida pateix tensions expansives al nucli urbà (que troben fronteres naturals que poden actuar de límits) i a Sant Salvador de la Calçada.
- A les urbanitzacions de Martivell i Safari, i als assentament irregulars dispersos pel terme, les tensions són de consolidació interna.
- Caldrà millorar dotació d'equipaments per afrontar l'augment de població: previsió nou CEIP, ampliació institut i escola bressol, nous equipaments esportius, centres cívics de barri.

Propostes

Una vegada analitzades les mancances i potencialitats de la Gelida actual, és quan es pot plantejar una proposta de futur que s'ajusti a la realitat gelidenc. Aquestes idees han estat la base per a l'elaboració de l'Avanç de planejament que ha estat donat a conèixer durant el procés participatiu que s'ha desenvolupat:

- Caldrà completar l'estructura de camins millorant la relació entre assentaments, potenciant els recorreguts paisatgístics i lligant-la a una xarxa de recorreguts per a vianants, zones verdes i equipaments dels nuclis urbans.
- L'estructura del territori es determina a partir dels elements naturals que el defineixen: les masses boscoses, els àmbits fluvials i els connectors biològics que hauran de garantir l'equilibri del territori i respondre a les necessitats locals i supramunicipals.
- S'haurà d'integrar la xarxa de comunicacions territorial, les carreteres comarcals i els camins amb les necessitats locals. Caldrà facilitar l'accés a l'estació de ferrocarril, potenciar l'ús del funicular i millorar accessos a l'AP-7.
- Es proposa una variant per a la C-243 que permeti la relació entre nuclis i la transformació de l'actual en via paisatgística.
- S'hauran de crear les àrees de creixement necessàries per completar l'estructura dels nuclis de Gelida i Sant Salvador, al marge de la demanda potencial.
- Es consolidaran i remodelaran la resta de nuclis dotant-los dels serveis necessaris.
- El creixement plantejat es proposa no superar en cap cas un sostre màxim de 12.000 habitants el 2020, considerant els habitants del centre urbà i la colmatació de les urbanitzacions.
- Serà imprescindible reequipar el terme, considerant especialment les necessitats escolars i esportives i l'estructura de Gelida en un nucli urbà molt més poblat que els altres nuclis urbans.

Panoràmica de Gelida

Procés participatiu

Una vegada feta la diagnosi i elaborades les propostes es va desenvolupar el procés de participació ciutadana per tal de donar a conèixer els treballs i recollir les inquietuds i opinions dels gelidencs i gelidenques respecte de la situació i problemàtica actuals.

Donat que els treballs en aquesta fase se centraven en propostes d'estructura general del terme i dels nuclis urbans, tant la informació que s'havia elaborat i que, per tant, es va exposar, com les explicacions donades en les jornades d'exposició pública i la valoració dels suggeriments s'han fet seguint aquest principi.

Durant el procés s'han exposat diferents materials i realitzat diversos actes, uns d'ells encaminats a

difondre les idees plantejades i d'altres a recollir propostes i suggeriments.

- Exposició de la informació, diagnosi i propostes de l'Avanç del POUM a la sala de plens de l'Ajuntament entre els dies 13 de març i 21 d'abril. Juntament amb la documentació de l'Avanç de l'estudi ambiental i l'estudi de la hisenda municipal.

- Penjada a la web d'un Power Point d'explicació de la documentació.

- Repartiment de díptics explicatius de les idees i el procés a tot Gelida.

- Elaboració de butlletes per a facilitar el procés de redacció de suggeriments.

- Realització de xerrades explicatives: 26 de gener, adreçada a entitats; 9 de març, exposició al Ple

de l'Ajuntament; 13 de març, oberta a tota la població.

- Explicacions particulars i recollida d'idees: 16 de març, nucli urbà; 25 de març, Sant Salvador i nuclis rurals i tractament del sòl rústic; 31 de març, Martivell, Safari, Bellavista, Vistabella i Vinya del Ceguet,

- Atenció per part d'un membre de l'equip redactor a la sala d'exposicions per a orientació als visitants, durant 3 dissabtes consecutius (25 de març i 1 i 8 d'abril),

En aquest moment ens trobem en ple treball de redacció del POUM, una vegada ja ha estat analitzada i valorada la informació recollida durant el procés d'exposició pública. El procés de participació es reprendrà quan els treballs estiguin més avançats i puguem oferir nous elements de discussió. Us hi esperem. ☺

*Ferran Perelló i
Víctor Escarré*

Descobrim l'Anoia!

Que els rius són vida tothom ho diu. El que no està gaire clar és quin és l'estat de salut d'aquests rius. Esbrinar-ho pot ser una gran tasca educativa, pot ser una manera de conèixer la biodiversitat, pot ser una manera de fer-nos-els propers. En definitiva, esbrinar-ho pot fer-nos créixer i ens fa estimar el medi, el

poble, la comarca, el país, aquest malmès món del qual formem part dins d'una gran xarxa de vida.

Fent educació ambiental a Gelida

Fa dos anys que cada tardor desembarquem a Gelida, amb alumnes de 13 a 16 anys, des de l'escola la Institució Montserrat SCCL de

Barcelona. Ens acostem al riu Anoia i al seu afluent Rierussa que conflueix amb l'Anoia prop de la nostra estació de tren. Al riu, hi venim carregats de safates, lupes, filtres, dossier de camp, botes de pescador, pots, reactius, mapes, fotos aèries i ganes de buscar pels seus racons la vida, la física i la química que ens amaga.

Alguns alumnes mesurant l'amplada i la profunditat del riu

Vista d'un meandre del riu Anoia

La nostra visita forma part d'un ambiciós projecte ambiental que s'anomena Projecte Rius. Aquest projecte pretén fer una anàlisi de l'estat de salut dels rius de tot Catalunya, alhora que acosta els rius als ciutadans i ciutadanes d'aquest país, que es comprometen a visitar-los i analitzar-ne diversos aspectes ecològics. S'adreça a escoles, associacions, espais, escoltes, particulars, i el seu nivell de dificultat és assequible a tothom. Qui vulgui en pot formar part. En podeu trobar més informació a la web www.projecterius.org.

A la nostra escola, amb un professor gelidenc del Puig, vàrem decidir fer l'anàlisi del tram de l'Anoia situat entre La Gelidense i la Font del Claro, incloent-hi la desembocadura de la Rierusa i passant

pel gran meandre de les Cases Noves. Un quilòmetre i mig de riu que fins al moment actual ja hem estudiat amb uns 150 nois i noies organitzats en petits grups cooperatius.

El nostre estudi del riu

I quins resultats podíem esperar trobar al nostre riu? L'Anoia fa un recorregut d'aproximadament 70 km de longitud i abraça una conca d'uns gairebé 1.000 km². S'origina a partir de 4 rieres que s'uneixen a Jorba i recorre la comarca de l'A-noia, l'Alt Penedès i el Baix Llobregat. Passa per importants nuclis de població i industrials com són Igualada, Capellades i Sant Sadurní d'Anoia. Això no ens permetia ser gaire optimistes a priori sobre l'estat de salut del riu. Durant aquests dos anys hem analitzat l'aigua i les riberes des de diferents punts de vista. N'hem mesurat el cabal, el pH, la duresa, nitrats i nitrits, la temperatura, la transparència (paràmetres fisicoquímics), alhora que n'hem identificat alguns éssers vius, els anomenats macroinvertebrats, que tenen importància perquè són bioindicadors. Els organismes bioindicadors, amb la seva presència o absència, ens diuen si les aigües són netes o brutes. Per exemple, el quironòmida vermell és típic d'aigües contaminades; en canvi, els oligoquets només els trobem en aigües molt netes. Doncs bé, els resultats van confirmar les nostres previsions: vam trobar organis-

Alumnes prenent dades a la riba de l'Anoia

mes típics d'aigües brutes, inclòs el quironòmid vermell. A la Rierussa els resultats van ser una mica millors, però no excessivament optimistes. La presència de col·lectors que aboquen aigües residuals no ajuda a arreglar-ho.

Malgrat que en el transcurs de la recerca hem pogut observar els efectes de les inundacions sobre les naus industrials que han ocupat de forma inadecuada la llera inundable, allò que ens dóna un resultat ecològicament més bo és l'estat de les ribes, tant a l'Anoia com a la Rierussa. És un entorn antropitzat, però els marges de la llera no han estat modificats amb esculleres artificials i el seu estat naturalitzat és un patrimoni que creiem que és important mantenir: els arbres de ribera, els canyissars i els seus meandres que acullen ànecs, fotges i bernats pescaires, així com tortugues i serps, acosten aquests entorns a una natura en un bon estat de salut. Gelida té aquí una riquesa, un patrimoni natural i ecològic que nosaltres valorem com a important.

El treball d'aquest any, signat per quatre alumnes, però recollint la informació de més de 70 alum-

Visita al riu amb els veïns i veïnes del Puig i la Valenciana

nes, ens ha valgut el Premi de la Societat Catalana de Biologia de l'Exporecerca Jove 2006, celebrada a la Universitat Pompeu Fabra el passat mes d'abril.

Sabem que la conca del riu Anoia té pocs grups que l'analitzin des del Projecte Rius. Aprofitarem, doncs, aquest escrit per fer una crida i animar a qualsevol persona particular, a l'esplai, a l'escola, a grups de veïns i veïnes, a unir-se a aquest Projecte Rius. Aquest

mateix mes de juny, els dos sota-signants vam dur a terme una activitat semblant a la que fem amb els nostres alumnes, amb una colla de veïns i veïnes del Puig, que tenen l'Anoia a tocar de casa.

Coneixem el riu, l'estudiem, el respectem i, sens dubte, fent tot això arribem a estimar-lo. I estimant l'Anoia ens fem una mica responsables del nostre petit país. ☺

Alumnes premiats a l'Exporecerca pel seu treball sobre el riu Anoia

Cristina Mollà Tècnica de Joventut-Ajuntament de Gelida

L'espai jove

El passat 27 de maig del 2006 es va inaugurar l'Espai Jove. Aquest equipament, situat al CIC (Centre d'Iniciatives Culturals), sorgeix com a conseqüència de l'elaboració de dos documents: per una banda, el Pla Local de Joventut del municipi (aprobat pel Ple el 15 de març del 2005) i, per una altra, la valoració dels resultats de l'enquesta realitzada a l'alumnat de l'IES Gelida (presentada públicament el 26 de maig del 2005).

Del diagnòstic realitzat en el Pla Local de Joventut es detecta la necessitat de crear un espai destinat a la població juvenil del municipi, a través del recull de les dades i la seva posterior anàlisi. A continuació reproduïm el text que ho reflecteix.

La població d'edats compreses entre els 15 i els 29 anys representa un 21'29% de Gelida, d'aquest un 54'48% són homes i un 45'12% són dones i un 92% són de nacionalitat espanyola [...].

Gelida és un municipi amb tradició associativa, tal com mostra la visualització de les polítiques de Joventut, però a causa del fort creixement demogràfic dels últims anys pot perdre l'arrelament al territori (teixit associatiu), i per aquest motiu és important potenciar l'associacionisme i desenvolupar serveis per a joves.

El diagnòstic realitzat revela que hem de potenciar els següents objectius:

- *Desenvolupar i potenciar serveis adreçats a joves.*
- *Crear espais de trobada i participació.*
- *Enfortir el teixit associatiu.*
- *Dinamitzar la participació de la ciutadania no associada.*
- *Fomentar la participació dels joves en les polítiques de joventut.*
- *Treballar la interdepartamentalitat.*
- *Facilitar els processos de transició de la formació al treball.*
- *Promoure hàbits saludables.*

I en un qüestionari per a l'alumnat de l'IES Gelida es reflecteix el següent:

Quant els serveis per a joves, cal destacar que el 27,2% dels alumnes que han contestat el qüestionari utilitzarien o utilitzen el servei d'accés a internet, seguit dels espais de trobada en un 22,8%.

SERVEIS PER A JOVES	PERSENTATGES
<i>Local d'assaig musical</i>	<i>12,3</i>
<i>Viatgeteca</i>	<i>6,1</i>
<i>Espais de trobada</i>	<i>22,8</i>
<i>Sala per a treballar en grup</i>	<i>12,0</i>
<i>Accés a internet</i>	<i>27,2</i>
<i>Cessió d'espais</i>	<i>4,1</i>
<i>Assessorament en salut</i>	<i>13,5</i>

En tots dos documents s'expressa la necessitat de disposar d'un espai de trobada destinat a la població jove del municipi i és per aquest motiu que, un any després de la presentació d'aquests, s'inaugura l'Espai Jove. Actualment s'aposta per un espai aglutinador de part dels serveis municipals juvenils, on els joves disposen de:

- SIAJ (Servei d'Informació i Assessorament per a Joves).
- Cessió de sales (prèvia sol·licitud).
- Suport a iniciatives (suport a iniciatives de col·lectius i associacions).
- Espai de trobada, activitats i participació.
- "Internet self-service" (accés gratuït a Internet).
- Buc d'assaig (prèvia sol·licitud).
- L'Embut (accés als serveis i recursos per a joves i agenda d'activitats interactiva online).
- "Un cop de mà" (aula d'estudi).
- Punt d'informació juvenil d'autoconsulta (salut, treball, habitatge, turisme, formació, accés a la universitat i formació professional, etc.).
- Treballoteca (borsa de treball virtual i informació sobre el món laboral).
- Assessories individuals i familiars (informació personalitzada per a joves i les seves famílies).
- Viatgeteca (viatgeteca virtual, activitats d'estiu, carnets d'alberguista i estudiant).

Des de l'Àrea de Joventut us convidem a opinar, participar, proposar..., en definitiva, a apropiarnos de l'Espai Jove per tal de donar resposta, en la mesura que sigui possible, a les vostres necessitats, inquietuds i iniciatives. ☺

Alfred Mauri

L'automatització de les campanes de la parròquia de Sant Pere de Gelida

Es van celebrar les activitats inaugurals de l'automatització de les campanes de la parròquia de Sant Pere de Gelida. El dia 3 a la nit amb la presentació del muntatge musical i audiovisual "Campanes i campanars, un paisatge sonor", i durant el migdia del dia 4 oferint la possibilitat de pujar el campanar, fer-hi una visita comentada i conèixer

les noves instal·lacions. Aquests actes, organitzats per l'Associació d'Amics del Castell de Gelida i la Coral Vallbardina, en col·laboració amb la parròquia de Sant Pere de Gelida, van comptar amb el suport del Patronat de Cultura de l'Ajuntament de Gelida.

Culminava així un procés que es va endegar a l'octubre del 2004 amb l'acte d'homenatge a Ramon Torres, campaner de Gelida durant

50 anys, i a Josep Boncompte, per la seva dedicació a l'estudi de les campanes i al patrimoni cultural de Gelida, coincidint amb la inauguració de l'exposició "Les campanes: la veu del temps".

El fet que Ramon Torres deixés d'exercir la tasca que havia fet puntualment cada dia durant mig segle i el mal estat de les campanes eren dos factors que podien portar el campanar de manera im-

Fotos: *Jaume Rius Pascual*

minent al silenci. Davant d'aquesta situació l'Associació d'Amics del Castell de Gelida va endegar la tasca d'elaboració d'un projecte d'intervenció que assegurés la conservació d'aquest patrimoni tant pel que fa a les mateixes campanes com a assegurar-ne la continuïtat dels seus tocs.

Tècnicament s'ha procedit a la substitució dels jous de les campanes Roser i Miquela, un dels quals era de ferro (un material avui totalment desaconsellat), i s'han dotada de nous jous de fusta de roure, adequats per a una automatització mitjançant la instal·lació de dos electromartells i els volants i motors per a fer-les brandar, cosa que en els darrers anys no es feia pel mal estat dels eixos de les campanes. La realització d'aquestes operacions va fer necessari despenjar

les campanes mitjançant una grua de grans proporcions per tal de poder treballar amb la seguretat requerida. L'automatització es va encarregar a l'empresa especialitzada ERMEC.

Avui ens sentim plenament satisfets d'haver treballat per assegurar la pervivència d'un patrimoni històric i cultural de Gelida que era en perill de desaparició i des d'aquestes pàgines volem agrair la col·laboració de tots aquells que ho han fet possible.

Si l'automatització assegura el toc puntual de les campanes, no volem que es perdin tampoc ni l'ofici de campaner ni la possibilitat de fer-les sonar manualment. Per això es vol que Gelida tingui un grup de campaners i campaneres que les facin tocar en dates senyalades.

Els actes indicats es van acompanyar

Fotos: Jaume Rius Pascual

d'una mostra amb quatre plafons que exposen la història de les campanes, els campaners i els campanars de Gelida, amb els seus tocs, i el procés de restauració i automatització que s'ha portat a terme, i on consten els noms de tots els col·laboradors.

Aquesta mostra restarà instal·lada de manera permanent al campanar, per al qual s'establirà més endavant un règim periòdic de visites comentades que es faran des del Centre d'Interpretació del Castell de Gelida. Aquest projecte forma part d'un de més

ampli que ha de permetre la restauració del rellotge públic que hi ha sobre la façana de l'església, inaugurat ara fa un segle, i l'adequació per a la visita de l'espai on se situa la maquinària. Un espai sorprenent on podrem veure passar el temps. ☺

Salvador Llorac i Santis

Relació de remences del territori del castell de Gelida segons una llista de l'any 1448

Mercès a la conservació a l'Arxiu Municipal de Girona d'un manuscrit relligat amb la relació de pagesos de remença entre els anys 1448 i 1449 al Principat que ha estat transcrit recentment per Maria Mercè Homs i Brugaroles i que ha merescut ésser editat per l'Ajuntament de Girona, dins la col·lecció *Documents de l'Arxiu Municipal*, número 11,^(*) ens assabentem que al Penedès històric hi hagué diversos indrets en els quals la pràctica remença d'arrel alt medieval era present, tot i ser un mal ús típic a la Catalunya Vella, però

poc practicat a la Nova, la qual cosa confirma que, en ser el Penedès zona de marca des de finals del segle IX, es pot considerar ben bé que entrà des de molt antic a formar part del nucli original del país, on aquesta pràctica era present en diferents jurisdiccions senyorials, sobretot de l'església i baronials.

La paraula *remença* vol dir pagament d'una redempció personal i era el dret que el senyor territorial podia exigir del vassall subjecte a adscripció de la terra quan aquest volia abandonar-la. Era comú a la Catalunya Vella i fou

reconeguda oficialment pel rei Pere II el Gran el 1283. Va ser un dels mals usos suprimits pel rei Ferran II el Catòlic en la sentència arbitral de Guadalupe de 1486.

A causa de la pesta negra del 1348 van disminuir notablement els ingressos senyorials, la qual cosa comportà que els pagesos fossin reprimits al màxim; el fet provocà una agitació pagesa entre els anys 1380-90. Al primer terç del segle XV les commocions remences minvaren molt a causa d'una relativa prosperitat, però en intensificar-se posteriorment la crisi agrària l'agitació va continuar.

Esplèndida aquarel·la del castell, original de Ramon Vergés i datada el 10 d'octubre de 1880. Cal destacar-hi la manca de vegetació, l'alçada de la torre de la plaça del Pedró, avui escapçada, i Montserrat al fons. Arxiu del Centre Excursionista de Catalunya. Barcelona. Arxiu ECM

Una provisió atorgada pel rei Alfons el Magnànim l'1 de juliol de 1448 va permetre la reunió dels remences per tal de nomenar síndics per al repartiment i recaptar dels diners oferts al rei per obtenir l'abolició dels mals usos, d'on es procedí a la confecció d'una llista entre els anys 1448 i 1449. Aquesta ordre va provocar un rebuig per part dels senyors de la terra, però, tot i així, les assemblees es realitzaren malgrat el boicot en diferents indrets.

En part l'inici de la Guerra Civil del 1462-72 fou provocat per la revolta dels remences, els quals foren manipulats pels dos bàndols en disputa. Els resultats no foren els esperats i els pagesos remences es tornaren a revoltar el 1483, la qual cosa comportà fortes topades sagnants amb les forces de les autoritats, que no acabaren fins a l'esmentada sentència del 1486, on se solucionà definitivament el conflicte i així, previ el pagament per part dels pagesos d'una quantitat de diner, foren alliberats de l'adscripció a la terra, se'ls garantia llur llibertat personal i la possibilitat de disposar de béns mobles, tot restant en llurs posicions com a mers enfiteutes. El fet provocà en certes zones del país un equilibri en el camp i, per tant, un augment de les explotacions agràries; a més, els que ho volguessin, lliures ja, es podrien dedicar a altres activitats econòmiques.

El Penedès històric fou visitat per tres delegats amb consentiment reial. L'un, aprofitant l'estada a llocs del Baix Llobregat, va arribar fins a Gelida al desembre de 1448 i els restants en dues etapes, entre desembre

de 1448 (10 visites) i febrer de 1449 (4 visites), que corresponen a indrets del Garraf i la costa (exceptuant Viladellops). Segons l'actual divisió comarcal, a l'Alt Penedès anaren els representants en 8 llocs, al Baix Penedès en 5 i al Garraf en visitaren 2.

El total de persones presentades als sindicats, segons les llistes que es redactaren, fou de 237, que es poden considerar caps de cases o focs, d'on tindrem que els descrits representaven unes 1.066 persones si suposem 4,5 persones per foc. Se'ns fa difícil poder saber el nombre de focs a la comarca a mitjan segle XV; sabem, segons el fogatge que es va fer un segle després (1553), que al Penedès hi havia 2.097 focs segons la divisió territorial actual (tot i tenir en compte que els focs solament són orientatius, ni molt menys expressen la població real del territori, que era molt més alta); ara bé, si tenim present que hi va haver la Guerra Civil del 1462-72 que afectà molt la comarca, creiem que en aquells moments els focs del Penedès podrien ben bé arribar a uns 2.500, i que els focs pagesos de remença serien aproximadament un 9,5% del total del territori, xifra bastant baixa si la comparem amb els que hi havia sobretot en la demarcació de la diòcesi de Girona.

Podem observar que l'organització de l'administració reial era molt bona tant en el funcionament administratiu com en la xarxa de comunicacions. Sense cap dubte, els correus entre les diferents parròquies eren ràpids i eficients.

Veiem que els veïns eren cridats amb repic de campanes; solament observem en un cas que s'utilitzà el so de corn (el Gorner)

i en dos el so de viafora (Canyelles i Gelida). La convocatòria generalment tenia lloc a l'església del lloc, també es feia al cementiri, a la plaça del poble i, fins i tot, en un cas, en una casa particular.

No obstant això, s'observa que a vegades les assemblees camperoles foren boicotejades pels que n'eren contraris (els senyors de la terra), com es pot observar en la que va tenir lloc a les quadres de Viladellops i de Banyeres, on solament es va presentar una persona. La que aplegà més gent fou la que va tenir lloc al Gorner, aleshores parròquia de Sant Jaume de Castellví del Penedès, amb 26 persones.

Es pot veure, si mirem el fogatge de 1553, que els cognoms de les poblacions es repeteixen poc, a no ser la parròquia de Sant Pere de Ribes, però cal tenir present que havien passat més de 100 anys i una guerra civil sagnant; a més, s'havien produït bastants moviments de població, sobretot en quedar els remences redimits, a partir de 1486,

de les servituds a les quals eren sotmesos. Podem afirmar –els antroponims ens ho indiquen– que entre els remences hi havia persones d'ètnia jueva (a Gelida el cas de Sàbat és ben palès) i musulmana (aquests últims en menys proporció), això sí, conversos, tot i conservar el seu cognom originari en alguns casos; d'altres agafaren com a cognom un nom de pila cristià.

Veiem que les jurisdiccions senyoriales no influïren per res, almenys al Penedès, en aquest mal ús, ja que els llocs ressenyats tant es poden observar en indrets de domini jurisdiccional de la corona com de l'església i baronials civils.

La relació no deixa de tenir la seva importància sociològica i ajuda a conèixer una mica més la comarca. El fet confirma que el Penedès des d'una època molt reculada va entrar de ple dins el domini cristià, podent-se ben bé incloure dins l'anomenada Catalunya Vella.

Pel que respecta al territori del castell termenat de Gelida, el 10 de

desembre de 1448, en presència de Gabriel Artedó, notari substitut, i dels testimonis Bernat Riera i Francesc Julià, estudiant del terme del castell de Cervelló, són convocats a la plaça del castell de dit lloc (es deu referir a la coneguda plaça del Pedró situada als Tarongers) amb repic de campanes i so de viafora, els homes de dit territori per manament del porter reial Bernat Joan d'Anyells.

Es presentaren un total de 21 remences caps de casa. Foren: Guillellem Oller; Joan Ginebreda; Lluís Martí; Bartomeu Bassa; Francesc Soler, de la Mesa; Joan Ginebreda, de la Joncosa; Pere Miquel, del Puig; Bartomeu Perelló; Joan Marçans; Francesc Barceló, sastre; Pere Terme; Bernat Sàbat; Montserrat Rovira; Bartomeu Oller, de Cullera; Gabriel Llobet; Jaume Ginebreda; Bernat Claramunt; Pere Llobet; Joan Llobet; Bernat Sabater i Miquel Terme.

(*) *El sindicat remença de l'any 1448*. M. Mercè Homs i Brugarolas. Girona. 2005. ©

Ramon Rovira i Tobella

Aproximacions i precisions sobre els remences a la Baronia de Gelida

Enguany en Salvador Llorac ens ofereix aquesta col·laboració i, d'acord amb ell, ampliem i alhora fem uns comentaris que a Gelida sembla que s'adiuen amb els conflictes remences, i també intentem d'esbrinar qui eren, en bona part, aquests remences de la Baronia de Gelida.

A la Baronia de Gelida, i des del segle XIV, el fet de capbrevar hi és present. Els dos primers capbreus

són simples llistes amb les rendes que percebien els senyors, el 1327 i el 1346; del tercer, de 1453, més complet que els anteriors, i que ens hauria estat clau per a poder identificar els remences de la crida més acuradament si s'hagués conservat, només en tenim unes quantes confessions, o simplement referències que hi fa el següent, el de 1513, molt complet, i que, a més, ens aporta informació fins al segle XIV. L'acció

de capbrevar solia fer-se quan ja havia pres possessió, després d'haver jurat els privilegis de la Universitat o Baronia de Gelida, el nou senyor de la Baronia, bé per successió, o sigui per defunció de l'anterior senyor, o per compra, com ara fou el cas de l'any 1736. El nou senyor volia actualitzar les seves rendes.

Ens ha cridat l'atenció el moment en el qual es produeixen els establiments emfitèutics que es fan a Gelida

Entre els fons dels il·lustrats propietaris de Can Guineu del Sant Sadurní, aparegué aquest dibuix, d'autor anònim, del castell i barri dels Tarongers fet a l'octubre de 1870, esdevenint la primera visió gràfica fins ara trobada del nostre Castell. Recordem que el dibuixant i pintor Lluís Rigalt no féu dibuixos de Gelida fins al 1879 i en Benet Bellí també el mateix any. Tot i una certa ingenuïtat del dibuix, hi veiem clarament les ruïnes del castell i l'església, aleshores sense tanta vegetació que les desdibuixa, i en primer terme, la masia gòtica de ca la Maria Sabreda o can Terme de la Parra, l'actual casa Folch, (antic mas Barceló), cal Vadó, la casa "Cantàbric", i ca n'Oller dels Tarongers. Gentilesa de Carles Querol i Joan Rosselló Raventós. Arxiu ECM

i la relació que hi havia amb els conflictes remences.

Primer: els primers establiments emfitèutics s'accentuen en el decenni 1390-1395 i, per tant, després dels conflictes del decenni anterior, i així trobem els següents: can Llopart de Dalt i de Baix, del Puig i can Santfí el 1390, can Ginebreda (pel mas de la Joncosa, ara can Rossell de la Muntanya) el 1393, i can Martí de Dalt o la Torrevella el 1395. Can Duran no hi és perquè ho posseïen d'altres fins que per compra passà als Duran al segle XV. Aquí convindria observar que la major part d'aquestes propietats pertanyien a la comanda de la Joncosa, que havia estat dels templers fins a la seva alienació a principis del segle XIV. Un altre punt a considerar.

Segon: després de la crida del 1448-49 esmentada en l'article anterior, Antoni Bertran, senyor de Gelida, l'any 1453 ordena capbreu a la Baronia de Gelida, i en la parròquia de Sant Pere de Gelida trobem les masies o propietats de can Batllell, can Perejoanet, can Sàbat, can Toni Oller i can Valls, i segurament n'hi havia alguna més, però, tal com hem comentat anteriorment, no es conserva aquest capbreu, i la informació és extreta d'altra documentació que hi fa esment.

Tercera: després de la sentència arbitral de Guadalupe del 1486, no es capbreu fins al 1513, perquè convé recordar que a Francesc Bertran i de Calders li fou confiscada la Baronia de Gelida després de 1472 i ja no la posseï mai més; morí després de 1503 abans que la seva muller Violant de Malla, que també posseï la Baronia, i és el seu fill Francesc Bertran i de Malla qui ordena, un cop morts els seus pares, nova capbreu a la Baronia de Gelida. En aquest capbreu de 1513 s'esmenten pràcticament totes les propietats de la Baronia de Gelida, exceptuant, és clar, les que apareixen després per segregació d'altres durant els tres segles posteriors, més o menys. Encara caldria afegir altres establiments emfitèutics complets o parcials que s'efectuaren durant el segle XV, com ara can Terme de la Parra, el 1416; la Ferreria, el 1420; can Voltà, el 1426; can Castany, el 1448; can Pasqual, el 1459, establerta als Canals, i can Roig, del mas Osset, el 1488. En conclusió, doncs, podem observar que hi ha una relació entre els conflictes remences i els establiments emfitèutics o de capbreu, afegits als que per successió es practicaren a Gelida. Tots tres casos d'establiments emfitèutics es feren després dels conflictes agraris o després de la crida remença.

Els Remences amb comentaris d'identificació

1.- *Guillem Oller*. En dos documents de l'any 1444 s'esmenta un Guillem Oller, hereu, els seus fills Bartomeu, Guillem i Antoni, i el nét Gaspar Oller, futur hereu, fill d'aquest Antoni, hereu de can Toni Oller de la Cauma.

2.- *Joan Ginebreda*. Segurament té relació amb els altres Ginebreda, can Voltà o can Duran de la Muntanya, ara can Rossell de la Muntanya.

3.- *Lluís Martí*: En una època (1480) de can Penyella s'esmenta un Lluís Martí, pagès, de Sant Llorenç d'Hortons.

4.- *Bartomeu Bassa* era un hereu de can Santfí, antigament mas Descoll.

5.- *Francesc Soler de la Mesa*. Aquí hi podria haver un error de còpia de l'escrivà: segurament de *Mesó* (o *Masó*) a *Mesa*, ja que el text que ens ha arribat posa clarament una *a* final. Creiem que ha de ser *Mesó* (o *Masó*) i amb tota seguretat fa referència a un Soler que vivia a la que fou la quadra de la Masó, coneguda més bé per la comanda templera de la Joncosa. Convé dir que els topònims *Masó*, o *Mesó*, i *Joncosa* eren habituals i usats al segle XIV, XV i XVI, i posteriors també, i per això ens inclinem que fóra versemblant *Francesc de la Mesó* i no pas de la *Mesa*, volent indicar la procedència o residència.

6.- *Joan Ginebreda* de la Joncosa era un hereu de can Ginebreda. El mas de la Joncosa està situat on ara és can Rossell de la Muntanya i abans can Duran de la Muntanya, i hem de dir que aquí hi ha hagut una nova ubicació de la casa i família de can Ginebreda, segurament per divisió de la propietat que possiblement i originàriament conformava les pro-

pietats actuals de can Ginebreda, can Rossell, can Farigola, segregada de can Rossell, al s. XVII, can Voltà i can Migrat, segregada de can Voltà, al segle XIX. Encara hauríem de comptar amb el mas Roig, maset Bardina... Sobre la Joncosa, ho hem esmentat en l'anterior aclariment.

7.- *Pere Miquel del Puig* era un hereu de can Llopard del Puig, tant de Dalt com de Baix, i potser de cal Font també, que tenen un origen comú.

8.- *Bartomeu Perelló*. En uns capítols matrimonials (1443) s'esmenta un Bartomeu Perelló, fill de Bartomeu i Gabriela. Podria ser de can Miquel de les Planes, ja que s'anomenava antigament el mas Perelló, i l'any 1513 el posseïa Joan Mitjans.

9.- *Joan Marçans*. A la parròquia de Sant Joan Samora hi havia el mas Marçans que el 1513 pertanyia als Oller de cal Bitxo i que a finals del segle XVII vengueren als Bargalló de Sant Esteve Sesrovires.

10.- *Francesc Barceló*, sastre. Es tracta del Mas Barceló, que a principis del segle XX la família Ribé, abans Petit de la Plaça i anys després cal Canyivell, vengueren i que darrerament ha estat novament venut pels Folc. Creiem, sense dubtes, que la plaça era la plaça del Pedró i estava situada al barri dels Tarongers perquè la rectoria vella, ara cal Civit, la casa del Tarongers (ara cal Manó, cal Patró i cal Franciscó, s. XIX), cal Vador i can Oller dels Tarongers afrontaven amb la plaça que, sens dubte, era la plaça del Pedró i que NO estava situada dins el recinte superior del castell. Ara que esmentem la plaça del Pedró, des d'on es féu la crida i havent identificat en alt percentatge els remences que hi acudiren de la parròquia de Gelida i part de les parròquies de Sant Llorenç d'Hortons i de Sant Joan Samora, observem que, curiosament, eren de les masies properes al terme de Gelida, la

qual cosa ens demostra que l'abast del toc de campanes era molt més nítid que en l'actualitat.

11.- *Pere Terme* era un hereu de can Duran de la Costa o de la Torre Brocarda, ja fa anys desapareguda.

12.- *Bernat Sàbat* era un hereu can Sàbat de la Pujada, o del Colomer, masia també desapareguda a la segona meitat del segle XX.

13.- *Montserrat Rovira*. Podria ser de can Torres, ja que al segle XV-XVI era dels Rovira. També hi havia uns Rovira al terme de Sant Llorenç d'Hortons.

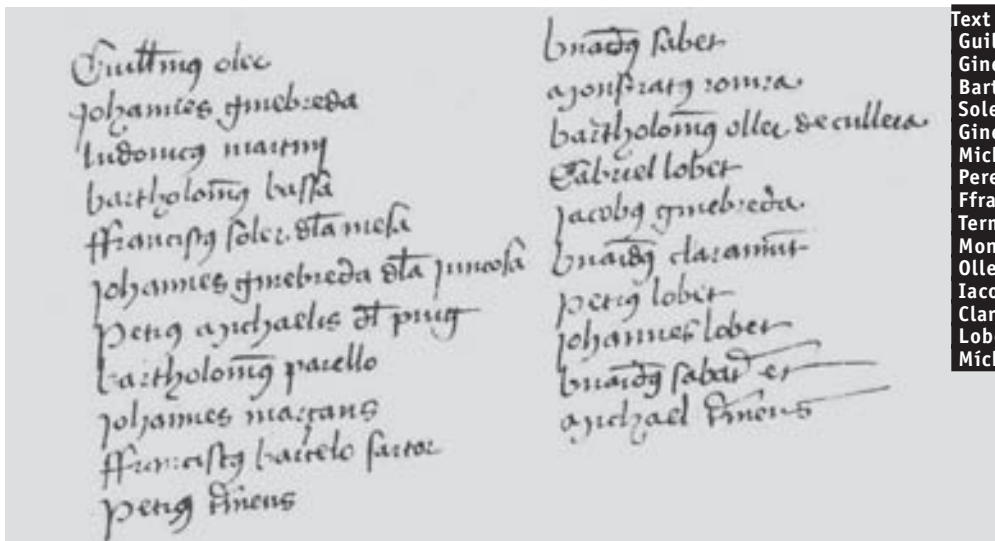
14.- *Bartomeu Oller de Cullera*, que era un hereu de can Perejoanet, tres masos aplevats: el mas Palau, el mas Terguer i el mas Cullera, i el topònim més conegut fou el de mas Palau.

15.- *Gabriel Llobet*. Podria tractar-se de can Mata de l'Abelló, ja que al segle XV era d'uns Llobet. Vegeu al 19 els comentaris sobre els Llobet.

16.- *Jaume Ginebreda* era un hereu de can Voltà, que probablement eren emparentats amb els Ginebreda. En Jaume va tenir una filla que esdevingué pubilla i es casà amb un Voltà al segle XV.

17.- *Bernat Claramunt*. No identificat de moment. Actualment hi ha can Claramunt dels Tres Trulls a Sant Llorenç d'Hortons, però el primer Claramunt hi entrà com a pubill quan es casà amb l'hereva Cartró al segle XVII.

18.- *Pere Llobet*. Anys més tard trobem que el mas d'en Raimon Papiol també es deia el mas de Pere Llobet. L'any 1445 trobem un Pere Llobet que fa capítols matrimonials amb una cabalera de can Voltà, Francesca Ginebreda, i que podria ser aquest. El mas Papiol era una casa o cases compartides, i així es troba en diversos capbreus, i com a exemple, l'any 1453, l'habitava i la capbreva un Joan Rovira, que diu que afronta amb un Llobet, i que un

Text original i transcripció:
 Guillelmus Oler, Iohannes
 Ginebreda, Ludovicus Martini,
 Bartholomeus Bassa, Ffranciscus
 Soler de la Mesa, Iohannes
 Ginebreda de la Iuncosa, Petrus
 Michaelis del Puig, Bartholomeus
 Perello, Iohannes Marçans,
 Ffranciscus Barcelo, sartor, Petrus
 Termens, Bernardus Sabet,
 Montserratus Rovira, Bartholomeus
 Oller de Cullera, Gabriel Lobet,
 Iacobus Ginebreda, Bernardus
 Claramunt, Petrus Lobet, Iohannes
 Lobet, Bernardus Sabater et
 Michael Termens

Pere Llobet fa de testimoni. Actualment és cal Rius, al nucli del poble de Gelida.

19.- *Joan Llobet*. Vegeu el 15. Podria ser de can Mata de l'Abelló, que al segle XV eren dos masos contigus anomenats el mas Llobet i el mas Barceló, o Barcelona, que en el capbreu de 1513 posseïa Gràcia, muller de Bernat Miquel. Els antics hereus de can Torrents de les Oliveres es deien Llobet però l'any de la crida ja hi havia l'Eulària Llobet, filla de Berenguer, pubilla, casada amb Guillem Torrents, i amb descendència.

20.- *Bernat Sabater*. No identificat.

21.- *Miquel Terme*. Podria tractar-se de la propietat, o part de la propietat, de la Torre de Llosetles.

Alguns d'aquests són difícils d'identificar, o pot haver-hi interpretacions no correctes degudes a l'escassa documentació del segle XV, o bé podrien ser de les parròquies de Sant Llorenç d'Hortons i de Sant Joan Samora, avui municipi de Sant Llorenç d'Hortons, no tan investigades per ara, ja que fins al segle XIX aquestes dues formaven part de la Baronia de Gelida, essent la parròquia de Sant Pere de Gelida la principal. ☺

Ramon Tarrida i Armengol

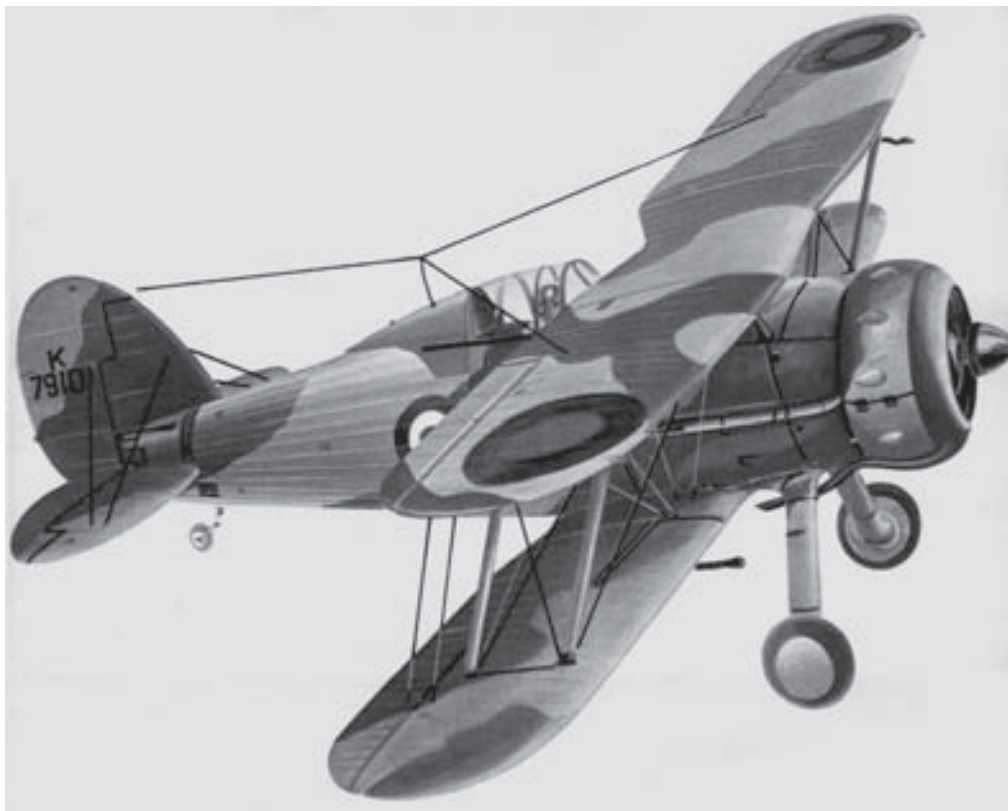
L'avió de ca n'Ollé

El qui subscriu aquest treball no és altre que aquell al qual li publicaren el llibre *Memòria i vivències de la guerra civil a Gelida i la llarga post guerra*, obra en la qual va fer un exercici de memòria històrica, a nivell local i de l'home i la dona del carrer. En el tal llibre creia que hi havia posat tot el que recordava, doncs no. Em queda en algun racó del cervell un fet que a la Gelida d'aquells anys causà un cert impacte i que tot seguit contaré.

Un avió de caça dels que ja havia fet la Guerra Civil es va estavellar a Gelida,

però afortunadament fora del poble, crec que era en començar l'any 1942. L'avió era un caça biplà d'un model que, tot hi havent "fet" la Guerra Civil espanyola, era un avió molt complet, amb un potent motor i força avançat; però, amb el caire que ja portava la segona Guerra Mundial, ja era un xic antiquat i poc ràpid; però volava, i com volava! Aquell avió tan manejable i la professionalitat del pilot feia que, quan venia a Gelida, es formés, com per encantament, un magnífic espectacle aeri. Procuraré explicar-vos-el amb el meu humil bolígraf: ens

obsequiava amb unes passades per sobre del poble tant del dret com invertit, encarava el campanar, o així ho semblava, esquivant-lo tot seguit amb una passada, amb l'avió invertit o nivellat quan a nosaltres ens semblava que s'hi acostava massa; s'allunyava, feia un tomb i tornava obsequiant-nos amb diversos tipus d'acrobàcies com: rissos, vols invertits, "loopings", caigudes de fulla seca, etc. Per a gaudi nostre, tot li sortia bé. La seva maniobra preferida, però, era la següent: començant a baix el riu, encarar el torrent de Sant Miquel per la part de la font Barbuda i pujar amb el motor a tot pistó fins a la part alta del poble, per sobre les fonts i el fondo "del Racó", on, elevant-se de cop, feia unes quantes voltes ran mateix de la masia i el turó de ca n'Ollé fins que marxava. Com podeu suposar, tals maniobres anaven amanides amb un soroll eixordador quan passava ran les cases. Per què tot això venia a fer-ho a Gelida? Més avall ja ho explicaré: després d'estavellar-se aquell dia ja no tornà més, almenys volant. Es digué pel poble que hagué de donar explicacions per haver-se estavellat l'avió tan lluny de la base de proves que sembla que era llavors el camp d'aviació de Sabadell. Ell deia que, si venia aquí, era perquè els corrents d'aire de les muntanyes i les valls de Gelida li donaven ocasió de fer unes proves més completes, però l'explicació era ben bé una altra: la Masia de ca n'Oller de Dalt, la mateixa que ara anomenen ca n'Ollé de la Muntanya, tenia llavors un propietari que era advocat, Don Manuel de Oms, el qual amb la seva família hi vivia la major part de l'any. L'esmentat senyor tenia una filla, ja una senyoreta, que es deia Maria Dolors, la qual estava promesa amb un jove avia-

dor militar del qual ignoro la graduació, però a nivell popular se sabia que era pilot de proves, encara que a Gelida era conegut com "l'aviador de ca n'Ollé. Aquell darrer dia, com tants d'altres, quan volava en posició invertida per sobre del poble, el motor de l'avió va fer com uns estossecs i, tot llençant uns glops de fum, es va parar; l'home, conscient del que passava i com a bon professional, va nivellar l'aparell amb el bon sentit comú de portar l'avió lluny del nucli del poble; llavors, planejant (pensem que era un avió biplà i que li era molt més fàcil de fer-ho), va traspasar per la vertical del riu Anoia encarant el curs de la rierussa; però, com que l'aparell anava perdent altura, l'home es llençà fora de l'avió al mateix temps que obria el paracaigudes. Sembla que va esperar el darrer moment, ja que tant ell com l'avió van arribar a terra al mateix moment, però... amb uns

tres o quatre-cents metres de diferència, i, és clar, amb uns resultats ben diferents. Algú de Gelida amb un cotxe va córrer cap a l'indret i tot just passar el riu es trobà l'home que venia per la rierussa amb el paracaigudes mig cargolat sota el braç. L'avió restà estavellat en una vinya situada ran de la rierussa, que era «la vinya del Tèrmens». Si ho esmento és perquè a pocs metres n'hi havia una altra que en aquell temps era del meu pare, la qual vinya tenia barraca i, com que era a la vora de les restes de l'estavellat avió, fou la que usà la parella de la Guardia Civil que li tocà la vigilància del que de l'avió restava, per aixoplugar-se aquella nit. L'avió estavellat fou retirat l'endemà mateix per un gran camió de les mateixes forces aèries.

Agraïments a la senyora Consol Ollé, filla dels masovers de la Masia de ca n'Ollé de Dalt en aquella època. ☺

Pere Pons *Arquitecte municipal*

Pla de renovació i millora del nucli antic - Carrer Major

L'Ajuntament, per tal de millorar les condicions i la configuració dels carrers del nucli antic de Gelida, on el comerç s'ubica en carrers estrets i on l'accessibilitat a la zona central del nucli urbà es va saturant de mica en mica de vehicles, ha encarregat l'elaboració d'un projecte per a la reordenació del carrer Major, carrer Sant Jordi, passatge dels Bastoners, baixada de les Monges, plaça de l'Església i carrer del Marquès de Gelida.

S'ha plantejat la conversió en illa de vianants d'alguns carrers que es consideren més conflictius en el sentit de compatibilitzar els vehicles i els vianants i així potenciar la intensa activitat comercial existent al carrer Major, eix vertebrador del nucli.

En aquest sentit, es volen adequar alguns carrers per a l'ús exclusiu de vianants i en d'altres també per al trànsit viari, però de manera que aquest sigui secundari en relació al vianant.

L'actuació a la plaça de l'Església permet recuperar aquest espai públic, donar-li amplitud i unitat, i millorar la relació de l'església amb la parròquia i amb els altres edificis i els comerços que hi conflueixen, tot aconseguint que la plaça pugui esdevenir un espai socialitzat.

Els carrers passatge dels Bastoners, Sant Jordi i baixada de les Monges són de gran importància dintre del nucli

urbà. A nivell de connectivitat tenen un volum de circulació de vianants que es desplaça perpendicularment al carrer Major, que és on es concentra la major part d'equipaments i centres d'interès de la població, i per aquests motius es prioritzen les actuacions de nova pavimentació, nou clavegueram i nou subministrament de telefonia, aigua potable, telecomunicacions, nou enllumenat i nova electrificació.

Totes aquestes actuacions permeten ordenar el centre històric, dignificar la zona, atraure nous visitants i, de retruc, actualitzar les xarxes de serveis. Això es fa amb la voluntat d'aconseguir que la mobilitat de les persones a Gelida sigui més fluïda i permeti generar més activitat al comerç i als equipaments.

Aquestes actuacions, juntament amb les efectuades a la plaça de la Vila i el nou Ajuntament, reforcen l'estructura del centre vila.

La urbanització d'un carrer acostuma a generar sinergies positives, i de no actuar és possible que, a llarg termini, el comerç veïnal caigués en desús i els mateixos gelidencs optessin per comerços externs i no vinculats al municipi, fet que podria minvar l'activitat econòmica i acabar portant a una degradació del centre històric en quedar buit de contingut.

Els criteris establerts són fruit de l'estudi històric i de l'anàlisi de l'àmbit que inclou el nucli històric. Donada la importància de l'eix vertebrador, del creixement històric i actual del carrer Major, es vol emfatitzar aquest caràcter de manera que la geometria, cromatisme i qualitat dels materials siguin al més integradors possible.

Aquesta reordenació estructural dona unitat al centre de Gelida i potencia la seva identitat, sempre prioritzant el benefici dels seus habitants. ●

històrics i divulgatius

Pla de renovació i millora del nucli antic - Carrer Major

Diverses imatges de l'evolució del carrer Major

Antoni Ferran i Mèlich *Director del Pla*

El Pla Director supramunicipal de sostenibilitat

Una iniciativa innovadora i pionera de la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès per decidir junts el futur del territori

Fa unes setmanes em van proposar que expliqués, aprofitant el programa de la Festa Major, un projecte en el qual Gelida participa molt activament.

Pensant de quina manera podia fer que l'explicació fos més entenedora se'm va acudir que potser seria interessant plantejar l'explicació del Pla a partir d'un seguit de preguntes que sovint ha formulat la gent que ha assistit als tallers de participació que s'han fet al llarg dels darrers mesos en els diferents municipis que han participat del Pla.

Què és el Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat?

El Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat és una experiència pionera, innovadora, voluntària, d'abast supramunicipal, que aposta de manera decidida per posar les bases per a fer una planificació i ordenació del territori més sostenible.

En el marc del que s'anomena la "nova cultura del territori" es pren el principi de desenvolupament sostenible com a principi rector del Pla. Cal tenir en compte que una premissa bàsica de qualsevol planejament que es formuli sota el prisma de la sostenibilitat, per la qual el Pla aposta de manera decidida, és considerar el sòl com un recurs finit, limitat i escàs. Hem de foragitar la idea que el territori, l'espai lliure o el sòl no urbanitzable és un rebost infinit que està a la lliure disposició del procés d'urbanització.

En aquest sentit la Carta europea del sòl elaborada pel Consell d'Europa l'any 1972 ja diu que "el sòl és un recurs limitat que es destrueix fàcilment". Més tard, l'any 1992 la Declaració de Curitiba, que es va fer en el marc de la Cimera de Rio de Janeiro, i que potser constitueix el primer intent institucional de concretar a l'escala local i a l'àmbit territorial els requeriments de la sostenibilitat, proposa: "malbaratar al mínim i economitza el màxim el territori".

El territori no es pot entendre com un conjunt d'espais inconnexos inclosos dins d'unes determinades fronteres administratives. Hem d'entendre'l com un bé comú, que sobrepassa cadascuna de les diferents realitats municipals. És un bé comú que cal saber estudiar, analitzar, planificar, ordenar i gestionar des d'una visió de conjunt.

El Pla, a més, incorpora de manera decidida els principis de sostenibilitat i els criteris ambientals des de l'inici del procés de planificació dels territoris no urbanitzats.

Què es vol aconseguir amb la redacció del Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat?

El Pla vol aconseguir que temes com la protecció del medi ambient, els espais naturals i agraris, l'urbanisme, les infraestructures o les comunicacions puguin ser definits des d'una perspectiva de conjunt.

Aquesta visió de conjunt és clau per poder impulsar, en el marc de la nova cultura del territori, una estratègia global que permeti garantir la protecció i conservació del territori i dels espais amb valor ambiental, natural, ecològic, forestal, agrícola, fluvial, patrimonial o paisatgístic, fent-ho compatible amb la millora de la qualitat de vida, la identitat cultural, la cohesió social i la capacitat d'integració de les persones nouvingudes, sense frenar el futur econòmic vitivinícola i l'atractiu turístic

Qui impulsa el Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat?

El Pla és impulsat per la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès i els municipis que en formen part. La Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès limita amb les comarques de l'Anoia i el Baix Llobregat. Té una extensió d'uns 175 km² i està formada pels municipis del Pla del Penedès, Puigdàlber, Gelida, Subirats, Sant Sadurní d'Anoia, Sant Llorenç d'Hortons, Sant Pere de Riudebitlles, Sant Quintí de Mediona i Torrelavit, que en conjunt tenen uns 28.000 habitants. Tots ells formen part d'un territori amb característiques i necessitats comunes amb identitat pròpia.

Qui hi col·labora?

El Pla compta amb el suport decidit del Consell Assessor del Desenvolupament Sostenible de la Generalitat de Catalunya, el Departament de Medi Ambient i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i de l'Àrea de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona.

Foto: Ernest Roca

Quin és el "pal de paller del Pla"?

L'aposta que es fa amb la redacció del Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat per part de la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès es posar les bases per a fer una planificació i ordenació sostenible del territori en el marc del que podem anomenar "la nova cultura del territori", considerant el desenvolupament sostenible com a principi fonamental, rector, de l'ordenació territorial.

De fet, el que fa el Pla és promoure, impulsar, un canvi conceptual i metodològic del procés de planificació de gran importància, ja que incorpora els temes ambientals i els criteris de sostenibilitat en l'inici del procés de planificació i no a posteriori i de manera residual com succeeix habitualment.

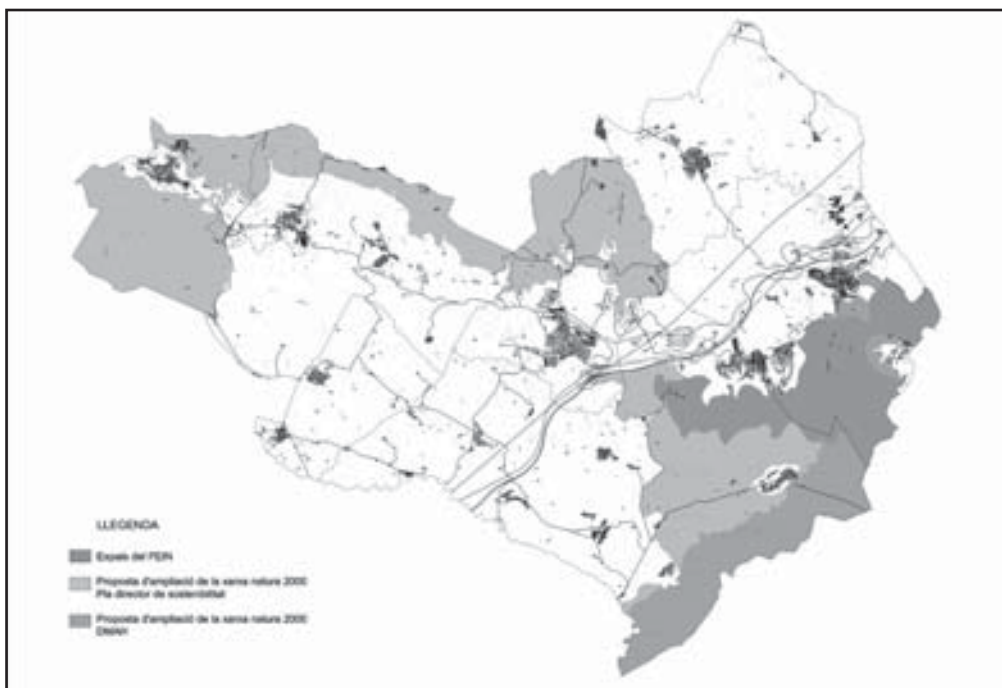
Quins objectius té?

El Pla té per objectius:

1. Enfocar el planejament urbanístic sobre la base d'un estudi d'abast supramunicipal en profunditat

sobre la situació i els processos del sòl no urbanitzable que defineix i estableix una proposta d'ordenació conjunta d'aquests espais per a tot l'àmbit.

2. Incorporar de manera decidida els principis de sostenibilitat i els criteris ambientals dins del procés de planificació dels territoris no urbanitzats.
3. Identificar els valors productius, ecològics, ambientals i patrimonials i del paisatge dels sòl no urbanitzable dels municipis que formen de la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès per garantir la planificació i la gestió sostenible del territori que afavoreixi el manteniment i protecció dels espais agrícoles, forestals i fluvials, i de les funcions ecològiques i paisatgístiques del territori, fent-ho compatible amb el desenvolupament de l'activitat econòmica i l'ús social per garantir la millora de la qualitat de vida.
4. Fer una aposta de treball conjunt entre les diferents administracions que participen d'aquesta iniciativa.

- 5. Provar, testar, una nova metodologia d'anàlisi i valoració dels actius ambientals del territori emmarcada en les directrius del Projecte ENPLAN, un projecte europeu** sobre l'avaluació ambiental de plans i programes, incorporat al programa europeu Interreg IIIB-MEDOC i endegat per Catalunya i 9 regions europees més.
- 6.** Crear un sistema d'informació i de participació integrats i compartits pels municipis. És la base sobre la qual es poden desenvolupar estratègies i polítiques comunes en un àmbit que comparteix una mateixa realitat territorial i ambiental.
- 7.** Assegurar una avaluació ambiental contínua que faciliti i garanteixi l'assoliment de la màxima garantia ambiental del pla resultant.

Què s'ha estudiat?

- Una primera pinzellada a l'àmbit territorial de la Mancomunitat de l'Alt Penedès.
- Anàlisi de la incidència de la planificació territorial i urbanística en l'àmbit de la Mancomunitat de l'Alt Penedès.
 - Objecte de l'estudi
 - Planificació territorial i urbanística

- Plans estratègics
 - Experiències interessants comparades
 - Normativa sectorial
- C. Estudi geològic, hidrologia, anàlisi i caracterització dels riscos.

Geologia

- Introducció
- Descripció de l'entorn físic
- Estratigrafia dels materials
- Principals trets tectònics
- Àrees d'interès geològic

Hidrogeologia

- Introducció
- Aigües superficials, subterrànies i fonts
- Principals àrees d'interès hidrogeològic

Anàlisi i caracterització de riscos

- Introducció
- Riscos detectats

D. Aproximació als usos i cobertes del sòl

- Usos del sol 1007-2000
- Cobertes del sol 2000-2003

E. Vegetació

- Metodologia
- Descripció i topologia dels diferents tipus de vegetació
- Definició i descripció dels sistemes forestals de cada municipi

4. Zones i punts d'interès
5. Caracterització dels espais d'interès per a la seva gestió, conservació i protecció ambiental dels sistemes forestals

F. Caracterització i estudi de l'espai agrari

1. Caracterització del sistema agrari
2. Identificació i definició de les unitats formadores del sistema agrari
3. Valoració agronòmica de les unitats formadores del sistema agrari
4. El sector agrícola penedesenc des del punt de vista de la seva viabilitat i perdurabilitat en el temps
5. Conclusions

G. Caracterització dels hàbits i dels sectors de significació faunística

1. Consideracions prèvies
2. Objectius
3. Metodologia
4. Els hàbitats
5. L'àguila cua barrada; una espècie emblemàtica del mosaic de l'Alt Penedès
6. Àrees d'interès faunístic
7. Aproximació a un primer catàleg de vertebrats de la Mancomunitat de Municipis de l'Alt Penedès i voltants

H. Anàlisis dels processos ecològics i la connectivitat ecològica

1. Introducció
2. Objectius
3. Marc de l'estudi
4. Descripció de l'àmbit de l'estudi
5. Anàlisi de la connectivitat ecològica
6. Determinació del sistema de connectivitat ecològica
7. Definició dels espais connectors
8. Propostes per a la connectivitat ecològica fora de l'àmbit d'actuació

Foto: Ernest Roca

9. Temps d'alliberament de la pertorbació/esta successional/reversibilitat
10. Conclusions finals

I. El patrimoni

1. Introducció
2. Patrimoni arqueològic i paleontològic
3. Patrimoni i paisatge. Camins històrics, ramaders i veïnals. Les fonts.

J. Les unitats i subunitats del paisatge

1. Conceptes inicials
2. Les gran subunitats de paisatge i les diferents subunitats que es poden diferenciar.
3. Les masies i els nuclis de vinya.

K. Anàlisi comparativa de la normativa urbanística del règim del sòl no urbanitzable (snu)

1. Objecte de l'estudi
 - 1.1. Àmbit territorial
 - 1.2. Contingut
 - 1.3. Dades bàsiques
 - 1.4. Planejament urbanístic vigent

2. Anàlisi comparativa

- 2.1. Disposicions generals
 - 2.1.1. Definició del SNU
 - 2.1.2. Desenvolupament del SNU
 - 2.1.3. Parcel·lacions i segregacions
 - 2.1.4. Nucli de població
 - 2.1.5. Elements del SNU
- 2.2. Construccions en SNU
 - 2.2.1. Condicions per als habitatges
 - 2.2.2. Granges
 - 2.2.3. Magatzems
 - 2.2.4. Cellers
 - 2.2.5. Casetes d'eines
 - 2.2.6. Hivernacles
 - 2.2.7. Indústries agràries
 - 2.2.8. Construccions en SNU per a usos agrícoles
 - 2.2.9. Ús d'allotjament rural
 - 2.2.10. Instal·lacions d'utilitat pública
 - 2.2.11. Instal·lacions d'obres públiques

2.3. Zonificació en SNU

3. Conclusions i resum sintètic

L. Proposta de normativa urbanística per al sòl no urbanitzable

Quines són les aportacions més importants?

La proposta d'ordenació del Pla aposta clarament a favor d'un desenvolupament urbanístic sostenible, fet a partir d'una visió ambiental i territorial d'abast supramunicipal, prenent com a base la utilització racional del territori, amb la finalitat de compatibilitzar el creixement i el dinamisme econòmic necessari de cada municipi amb la cohesió social i la protecció i conservació del medi ambient i del territori. També pretén assolir una bona sintonia amb les previsions del Pla Director Territorial de l'Alt Penedès que s'està tramitant.

L'ordenació del territori i el planejament urbanístic s'entenen, doncs, com la utilització racional del sòl i el respecte al medi ambient, fent compatible l'activitat econòmica i la cohesió social.

En aquest marc el desenvolupament urbanístic sostenible es defineix com la utilització racional del territori i el medi ambient i comporta conjuminar les necessitats de creixement amb la preservació dels recursos naturals i dels valors paisatgístics, arqueològics, històrics i cul-

turals, a fi de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures.

L'aposta que fa el pla és la d'impregnar les polítiques urbanístiques de l'exigència de conjugar les necessitats de creixement amb els imperatius del desenvolupament sostenible, tot incrementant la conscienciació de la societat pel que fa als temes de caire ambiental i territorial, posant l'accent en la importància estratègica que té la conservació d'aquest recurs.

Tal com s'apunta ja a la Conferència de Rio de 1992 i la posterior Carta d'Aalborg, que suposa l'aplicació dels principis de Rio a la Unió Europea, l'acció coordinada dels instruments de planificació territorial, urbanística i sectorial, i la posada en pràctica d'aquests, han de constituir un dels suports essencials per al desenvolupament sostenible que en aquest cas el Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat també es fa seus.

En aquest marc el Pla defineix i protegeix i, per tant, classifica com a sòl no urbanitzable els terrenys dels quals evita la transformació, per a protegir-ne l'interès biològic i ecològic, connector, paisatgístic, forestal, agrari, natural, faunístic, geològic, hidrogeològic, hidrològic, fluvial, patrimonial o d'un altre tipus. També ho fa en el cas dels terrenys

que considera necessari classificar com a sòl no urbanitzable amb l'objectiu de garantir la utilització racional del territori i la qualitat de vida, d'acord amb el model de desenvolupament urbanístic sostenible que promou el Pla, així com aquells terrenys que estan subjectes a limitacions o servituds per a la protecció del domini públic.

Un motiu que cal remarcar i pel qual també es classifica el sòl com a no urbanitzable ve donat a raó del valor agrícola que entre d'altres motius inclou els terrenys que estan inclosos en indicacions geogràfiques protegides (Denominació de préssec de qualitat) així com els terrenys de cultiu de vinya que formen part tant de la Denominació d'Origen Penedès com de la Denominació d'Origen Cava.

Les finalitats i principis assumits pel Pla en la regulació del sòl no urbanitzable són:

a) Preservar l'entorn i la qualitat ambiental de l'àmbit del Pla amb l'objectiu de garantir la qualitat de vida de les generacions presents i futures.

b) Preservar i millorar les explotacions agrícoles i la vinya.

c) Protegir, millorar i valoritzar el paisatge mitjançant una gestió dinàmica del territori i del paisatge de la comarca; implementar criteris paisatgístics en els diferents instruments de planificació territorial i urbanística de la nostra comarca, i promoure el codi de bones pràctiques vitivinícoles per a la preservació del paisatge, tal com preveu la Carta del Paisatge de l'Alt Penedès d'octubre de 2004 i Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

d) Protegir els espais i elements ambientals més singulars i més representatius per tal de mantenir, i sí és el cas millorar, la biodiversitat i constituir-ne reserves de sòl per

Foto: Ernest Roca

tal de configurar connectores ecològics territorials que preservin la connectivitat ecològica.

e) Regular la implantació i el desenvolupament d'aquells usos i activitats que el Pla admet en cada zona del sòl no urbanitzable, fent compatible l'activitat econòmica i la cohesió social amb no malmetre els valors que es pretén protegir.

f) Evitar la implantació d'aquells usos o activitats que siguin incompatibles amb la destinació definida en el sòl no urbanitzable, dins dels límits establerts en el Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme, en la legislació sectorial.

g) Establir els criteris sobre les característiques i localitzacions més adients per a les edificacions destinades a habitatge rural, instal·lacions d'interès públic i social, i sobre aquelles destinades a l'execució i manteniment de les obres públiques, de manera que no malmetin ni trenquin l'equilibri ecològic de les diferents zones de sòl no urbanitzable.

h) Determinar els instruments i procediments adients en cada cas per a l'autorització d'edificacions i

instal·lacions en sòl no urbanitzable, d'acord amb allò que disposa el Decret Legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'urbanisme.

i) La protecció i millora de la vialitat rural, i la defensa d'incendis forestals.

j) L'activitat educativa i formativa sobre el medi.

k) Preservar i conservar els nuclis rurals amb la reconstrucció i rehabilitació del patrimoni arquitectònic rural –volums edificats preexistents, composicions volumètriques originals, alineacions i rasants.

l) Les administracions públiques competents establiran les necessàries i suficients mesures de foment i ajut per portar a terme degudament l'ordenació i les determinacions previstes en el sòl no urbanitzable.

m) Regular els sistemes generals relacionats amb aquesta classe de sòl, reconeixent com a sistema general estructurador i definidor del territori el sistema de connectores ecològics i el sistema hidrològic, ambdós considerats d'alt valor ambiental.

Foto: Ernest Roca

Quines són les principals conclusions generals?

La principal i més important aposta que fa el Pla Director Supramunicipal de Sostenibilitat és posar les bases per a fer una planificació i ordenació del territori més sostenible en el marc del que s'anomena "la nova cultura del territori".

Aprofitant aquest nou marc conceptual que es comença a desenvolupar, el Pla promou i impulsa un canvi conceptual i metodològic del procés de planificació de gran importància en incorporar de manera decidida els temes ambientals i els criteris de sostenibilitat en l'inici del procés de planificació dels territoris no urbanitzats, enlloc de fer-ho a posteriori com s'ha fet i encara es fa de manera habitual a Catalunya.

Enfocar el planejament urbanístic sobre la base, d'un estudi d'abast supramunicipal en profunditat sobre la situació i els processos del sòl no urbanitzable, que defineix i estableix una proposta d'ordenació conjunta d'aquests espais per a tot l'àmbit, és ara mateix un repte sobre el qual s'haurà de treballar en els propers anys fins a assolir que sigui entès com la nova manera de planificar el territori.

En aquest nou marc de pensament territorial, cal integrar-hi, de manera decidida, com a principi jurídic, fonamental i rector de l'ordenació del territori el principi del desenvolupament sostenible i els de prevenció i precaució que ens han de permetre passar de polítiques correctives

a polítiques preventives en les quals el sòl, el territori, és tractat com un recurs finit, limitat i escàs, que té una importància cabdal per a tots els ciutadans i ciutadanes, i que s'ha d'entendre com un bé comú, que va més enllà del "municipi", i no com un rebost infinit que està a la lliure disposició del procés d'urbanització. El territori és de fet un recurs que és compartit amb els municipis veïns.

També cal tenir en compte una altra variable que sovint també ha estat poc valorada. Ens referim a la participació ciutadana en el procés de planificació, tant de caire territorial com urbanístic. Aquí s'obre un altre repte: aconseguir que els ciutadans i les ciutadanes participin activament del procés de presa de decisions en un tema d'una importància tan extraordinària com és el de decidir què volen per al futur del territori.

Aquest és un camí ple d'obstacles que cal anar sortejant. Un primer obstacle el tenim amb la necessitat que cal identificar els valors productius, ecològics, ambientals i patrimonials i del paisatge dels territoris no urbanitzats (sòl no urbanitzable), ja que la informació disponible és massa sovint molt precària i fins i tot in-existent.

Poder posar a l'abast del procés de planificació aquesta informació és determinant per poder elaborar propostes d'ordenació que afavoreixin el manteniment i la protecció dels espais agrícoles, forestals i fluvials, de les funcions ecològiques i paisatgístiques del territori, fent-ho compatible amb el desenvolupament de l'activitat econòmica i l'ús social per garantir la millora de la qualitat de vida de la ciutadania.

Cal fer una aposta de treball conjunta entre les diferents administracions per mirar d'assolir, ja des de les fases inicials del procés de planejament i fins i tot de les polítiques, que s'incorpori la dimensió ambiental, tot assegurant que totes les alternatives i impactes hi són adequadament considerats.

En aquest sentit, cal dir que el desenvolupament urbanístic sostenible, atès que el sòl és un recurs limitat, comporta

també la configuració de models d'ocupació del sòl que evitin la dispersió en el territori, afavoreixin la cohesió social, considerin la rehabilitació i la renovació en sòl urbà, atenguin la preservació i la millora dels sistemes de vida tradicionals a les àrees rurals i consolidin un model de territori globalment eficient.

Com a conclusions finals que intenten resumir de manera sintètica la feina feta, podem dir que:

1. És necessari que els municipis integrin en la seva pràctica diària la "nova cultura del territori" i vegin les oportunitats que comporta per a ells iniciar una

nova estratègia de planificació dels territoris no urbanitzats de caire supramunicipal

2. Cal integrar com a principis jurídics fonamentals i rectors de l'ordenació del territori els principis del desenvolupament sostenible, de prevenció i de precaució.

3. S'ha d'obrir una nova etapa en la qual el pacte i l'acord entre municipis veïns sigui possible per a poder desenvolupar projectes comuns.

4. El territori ha de ser vist i entès com un bé comú que va més enllà de la realitat municipal que ha de ser analitzat, estudiat, planificat, ordenat i gestionat des d'una visió supramunicipal.

5. La participació ciutadana i la voluntat d'assolir el consens han de ser dos eixos bàsics i fonamentals a l'hora de desenvolupar qualsevol estratègia de planificació.

Com es pot aconseguir més informació del Pla?

Per aconseguir més informació del Pla podeu consultar la web del Pla: www.mmapenedes.com, que s'ha creat per posar a l'abast de tothom que vulgui conèixer aquesta experiència en tot detall i d'una manera interactiva, i que us convidem a visitar. ☺

Montse Julià *Biblioteca Jaume Vila*

Nova convocatòria dels premis TREC

Els Premis TREC, els organitzem la Biblioteca, l'IES, l'AMPA i la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Gelida.

El treball de recerca o TREC és un treball d'investigació per tal d'arribar a algun coneixement nou sobre un tema inèdit o poc explorat, que ha estat defensat oralment davant d'un tribunal.

La finalitat d'aquests premis és que hi puguin participar els alumnes de segon de batxillerat de l'IES Gelida amb una puntuació obtinguda de 8 o superior en el centre.

S'estableixen un primer i segon premi que atorga l'AMPA de l'IES Gelida.

Els treballs que se centren sobre temes locals participen en la modalitat TREC Gelida i reben el

suport de la Regidoria d'Educació de l'Ajuntament de Gelida. Els premis TREC han arribat enguany a la cinquena convocatòria.

Els treballs finalistes han estat: "Poden arribar els immigrants a integrar-se d'una forma plena a la societat catalana? Un exemple concret: Els nepalesos a Catalunya i la seva integració", de l'alumne Jivan Rajak. "La maison du soleil. És viable, econòmicament i sostenible, l'aplicació d'energia solar a un habitatge?", d'Eduard Clerch de Pablo. "Mosques i gens", de Víctor Garcia Ruiz. De temàtica local: "L'aigua de Gelida: estudi de la qualitat i de l'ús", de Núria Torrents, i "Evolució demogràfica i urbanística de Gelida", de Carlota Tarrida. Aquests darrers participa-

ven a la convocatòria TREC Gelida.

En aquesta ocasió el jurat va destacar l'alt nivell dels treballs i la seva bona realització.

Els treballs guanyadors van ser dos primers premis: "Mosques i gens" i "Poden arribar els immigrants a integrar-se d'una forma plena a la societat catalana? Un exemple concret: Els nepalesos a Catalunya i la seva integració".

Pel que fa al TREC Gelida, el guardó va ser per a "L'aigua de Gelida: estudi de la qualitat i de l'ús".

A continuació us presentem part de les raons de la tria dels temes dels treballs, extrets de la introducció dels treballs, i aprofitem per recordar-vos que aquests formen part del fons local de la biblioteca.

Acte de lliurament dels premis TREC 2006.
Jordi Rosell, regidor d'Educació; Francesc Rosell, alcalde de Gelida; Montse Julià, de la biblioteca Jaume Vila i Pascual, i Esther Ramon, presidenta de l'AMPA IES Gelida

***Mosques i gens*, de Víctor García Ruiz**

Mosques i gens és el títol d'aquest treball de recerca, el qual tracta sobre la genètica, una ciència moderna que estudia l'herència de caràcters, i que està basat en un experiment amb *Drosophiles Melanogaster*, un ésser viu molt utilitzat per a realitzar proves de genètica i herència, amb el qual, mitjançant un experiment que ha seguit el mètode científic, he contestat a una hipòtesi que m'he realitzat.

A l'hora d'escollir el treball de recerca, jo ja tenia clar des del principi que el faria sobre algun tema de biologia. El que passa és que no sabia exactament quin. De totes maneres, al meu cap només hi havia la possibilitat de fer un treball de recerca que fos experimental, o que hi hagués alguna part que fos experimental.

Aquestes van ser les bases en les quals jo vaig decidir escollir el treball de recerca, que eren que fos de la matèria de biologia, i que hi hagués, almenys, una part experimental.

I entre les diferents possibilitats que hi havia, vaig acabar decidint-me per aquest treball perquè reunia una sèrie de condicions que el feien molt interessant per als meus interessos.

Aquest treball, el vaig escollir perquè, primer de tot, era experimental, és a dir, requeria realitzar experiments. A més, al tractar-se d'un treball experimental que tractava amb éssers vius, com són les *Drosophiles*,

em va agradar encara més, ja que no m'havia esperat poder treballar directament amb éssers vius, i per rematar-ho tenia davant meu la possibilitat de poder fer el meu primer treball experimental amb éssers vius pràcticament sol, i això m'entusiasmava.

I finalment, com que el treball tractava d'un tema, la genètica, que és un dels que més m'interessa de la biologia, i volia assabentar-me de més coses pel meu propi compte, em vaig acabar decidint per escollir aquest treball de recerca, que sens dubte m'ha semblat apassionant.

En aquest treball, el primer que havia de fer era elaborar una hipòtesi a la qual hagués de respondre mitjançant el mètode científic. La veritat és que no va ser gaire complicat, ja que més o menys ja tenia una petita idea del que volia investigar: si els caràcters hereditaris en la mosca es transmeten de generació en generació seguint les lleis de Mendel, és a dir, seguint unes pautes descrites. Així que vaig investigar una mica i vaig acabar formulant-me la següent hipòtesi:

"Es transmeten els caràcters que he estudiat a través de les generacions seguint les lleis i les proporcions que va descriure Mendel?"

I d'aquesta manera vaig començar a recaptar informació per a poder realitzar aquest treball, i un cop van tornar a començar les classes, vaig recollir les mosques al centre, començant així la meva aventura.

L'aigua de Gelida: estudi de la qualitat i de l'ús, ° L'aigua és un bé escàs i

necessari per a la vida. Molts de nosaltres no donem importància al fet de tenir aigua potable a la nostra disposició sempre que vulguem, ja que sempre hem viscut en aquestes condicions i creiem que és molt normal tenir aigua potable a les cases, de manera que moltes vegades fem un mal ús de l'aigua i la malgastem sense adonar-nos-en. Però la realitat no és així.

Hi ha molts països en el món on la gent viu sense aigua a les cases, de manera que l'han d'anar a buscar als rius. Sovint aquesta gent consumeix aigua que està contaminada sense saber-ho i, a causa d'això, cada dia

moren moltes persones.

Per sort, nosaltres no vivim en aquestes condicions, sinó tot el contrari, podem disposar d'aigua potable sempre que la necessitem.

Gelida és un poble que es caracteritza per tenir més de 100 fonts repartides en el seu terme municipal, de manera que he cregut que fer un treball de recerca sobre l'aigua de Gelida i de les seves fonts, concretament de la font Freda, seria interessant, ja que l'aigua és un element químic molt important per a la supervivència de qual-sevol ésser viu i la majoria de nosaltres no ho tenim mai en compte.

Els objectius d'aquest treball són:

- Demostrar per mitjà de diverses anàlisis fetes amb diferents paràmetres

per calcular la qualitat de l'aigua, que tant l'aigua de l'aixeta com l'aigua de la font Freda són aigües potables, d'acord amb la normativa del Reial Decret 140/2003, del 7 de febrer pel qual s'estableixen els criteris sanitaris de la qualitat de l'aigua per al consum humà.

- Observar que existeixen diferències entre l'aigua de l'aixeta i l'aigua de la font Freda, malgrat que ambdues provinguin de punts comuns.

- Comprovar que és cert que l'aigua de Gelida és una aigua bastant dura i que, a causa d'aquest fet, moltes rentadores i rentavaixelles s'espantllen abans d'hora a causa de la calç.

- Veure l'ús que els gelidencs fan de l'aigua a les seves llars i comprovar que la gent no està prou conscienciada

sobre l'estalvi d'aigua i els productes contaminants que s'hi aboquen.

Poden arribar els immigrants a integrar-se d'una forma plena a la societat catalana? Un exemple concret: Els nepalesos a Catalunya i

la seva integració, de Jivan Rajak

El fenomen de la immigració que s'està produint als països rics és un tema d'interès i actualitat. Els estats situats al nord de la conca mediterrània reben un munt de persones dels països empobrits del sud. Moltes vegades fins i tot aquest països pobres s'han transformat en llocs d'acollida temporal per a aquelles persones que, provinents de regions encara més pobres, desitgen accedir als països considerats mes rics.

El fenomen de la immigració és un tema molt complex en el qual incideixen molts factors.

El primer és l'origen d'aquest drama personal. ¿Com és que una persona decideix marxar del seu país deixant el seu entorn social, familiar i cultural per anar a un altre país amb una cultura diferent i amb una possible hos-

tilitat per part de la societat cap a la seva pròpia persona?

El problema s'agreuja amb l'acollida dels immigrants per part de les societats dels països enriquits on arriben. La integració social dels immigrants és un dels aspectes del problema i les preguntes que ens hauríem de fer serien:

- Està disposada la majoria de la societat a integrar de forma efectiva i real tots els immigrants?

- Estan disposats els immigrants a fer l'esforç d'integrar-se de forma efectiva i real a la societat d'acollida?

La meua intenció, amb la realització d'aquest treball, és estudiar i valorar la integració dels immigrants al nostre país i dintre de la nostra societat, estudiar com se senten, què pensen i quines són les seves esperances de futur.

A causa de la diversitat quant a l'origen dels immigrants a Catalunya, vaig decidir triar un grup concret i

reduït d'immigrants, que em permetés centrar una mica el meu treball. El país que vaig triar va ser Nepal. Actualment el nombre de nepalesos censats és de 356 a tot Catalunya, si bé és cert que el major nombre es troba a Barcelona i la seva àrea metropolitana.

La pregunta, per tant, seria, és possible la integració dels nepalesos a una societat com la catalana, tan diferent a la Nepali? I en cas que la integració total no s'arribés a produir, quin grau d'integració poden arribar a assolir? Quins són els aspectes més fàcils i quins els més difícils de la seva integració?

Totes aquestes preguntes i algunes més que pugin produir-se seran les que intentaré respondre amb la realització d'aquest treball.

Per tal de portar a terme la meua recerca m'he proposat tocar el tema des de l'origen del fenomen de la immigració en general fins a l'estudi concret del cas dels nepalesos a

Catalunya, Per això tractaré el tema en diferents apartats:

1. Una primera part en la qual tractaré el tema de la immigració, des de punts diferents, dels seus orígens fins al tracte que per part de partits polítics té el tema.

2. En la segona part del treball tinc previst fer un estudi del país d'origen triat, Nepal, i de la situació en la qual es troba tant des de la vessant política com econòmica, per tal d'esbrinar possibles raons que justifiquin l'emigració.

3. Hi ha una tercera part del treball on intentaré explicar el que es considera com a integració plena de l'immigrant, quins són els àmbits d'integració i què es pot fer per millorar-los. Aquesta tercera part del treball ha de servir per orientar sobre el tipus d'enquesta que prepararé per a la part de recerca del treball.

4. La quarta part del treball està centrada en l'estudi dels immigrants d'origen nepalès al nostre país (nombre de persones, lloc on es troben, etc...).

5. L'última part del treball és la de recer-

ca. Una vegada dissenyada l'enquesta, triaré un grup de nepalesos (la intenció és aconseguir un total d'uns 30 entrevistats, que representaria un 10% aproximat del total de la població censada a Catalunya).

Aquesta enquesta servirà per analitzar el grau d'integració que la població nepalesa té al nostre país i treure les conclusions del treball.

Pel que fa a la metodologia emparada, per fer aquest treball ha estat la següent:

1. Anàlisi preliminar del tema de la immigració. Per fer-ho necessitaré realitzar consultes a fonts bibliogràfiques, Internet i fonts institucionals que em permetin una valoració quantitativa del fenomen migratori de manera global i del nepalès en particular.

2. Elaboració d'un model d'enquesta que es farà a un grup determinat de nepalesos i que serà l'eina que m'ajudarà, amb les dades recollides, a analitzar la situació d'aquest grup al nostre país.

3. Contactes amb associacions i immigrants d'origen nepalès, per poder realitzar

Mossèn Àlvar Pérez

Nota aclaratòria

Boires rogenques. La persecució religiosa de 1936-1939 a Gelida

Per mitjà d'aquesta nota, volem demanar disculpes a la família Parellada per la informació publicada en aquest article en el programa de la Festa Major de l'any 2005. Concretament la informació donada sobre el seu avi, en Francesc Casanellas Bosch, era errònia i facilitada per un informant mal documentat. ☹